

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Strukturální politika EU a rozvoj venkova

Katedra: Účetnictví a financí

DIPLOMOVÁ PRÁCE
Téma: Analýza výdajů obcí ve vztahu k prioritám
regionálního rozvoje

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Milan Jílek, Ph.D.

Autor:

Bc. Ivana Hlasová

ROK 2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Analýza výdajů obcí ve vztahu k prioritám regionálního rozvoje“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Českých Budějovicích, 23. dubna 2007

Podpis:

Děkuji Ing. Milanu Jílkovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování diplomové práce.

Obsah

	str.
Obsah.....	5
Úvod.....	6
Metodika.....	7
1. Základní informace o České republice a Jihočeském kraji.....	10
2. Priority regionálního rozvoje ČR.....	15
2.1. Priority Strategie regionálního rozvoje ČR.....	16
2.2. Vymezení rolí státu, krajů a obcí v regionálním rozvoji.....	26
2.3. Priority rozvoje Jihočeského kraje.....	28
3. Struktura výdajů obcí.....	33
4. Analýza struktury výdajů podle druhového členění.....	37
4.1 Běžné výdaje.....	39
4.2 Kapitálové výdaje.....	43
5. Analýza struktury výdajů podle odvětvového členění.....	45
5.1 Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství.....	47
5.2 Služby pro obyvatelstvo.....	49
5.3 Všeobecná veřejná správa a služby.....	51
6. Analýza dynamiky výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje.....	53
6.1 Dynamika výdajů obcí a DSO podle druhového členění.....	53
6.1.1 Běžné výdaje.....	54
6.1.2 Kapitálové výdaje.....	55
6.2 Dynamika výdajů obcí a DSO podle odvětvového členění.....	56
6.3 Porovnání výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje s výdaji obcí a DSO ČR.....	58
7. Faktory ovlivňující strukturu a dynamiku výdajů obcí.....	61
8. Zhodnocení výdajů obcí z hlediska potřeb regionálního rozvoje.....	65
9. Závěr.....	70
10. Summary and Keywords.....	71
11. Přehled použité literatury.....	72
Seznam tabulek a grafů	
Seznam příloh	
Přílohy	

Úvod

Cílem této diplomové práce je analyzovat výdaje obcí v jihočeském regionu z hlediska jejich vazby na priority rozvoje regionu. Významná je analýza výdajů podle jejich struktury a dynamiky a podle jejich funkčního a druhového členění. Práce je také zaměřena na zmapování faktorů, které ovlivňují strukturu a dynamiku výdajů obcí.

Spokojenost obyvatelstva je vedle subjektivních pocitů ovlivněna a závislá na řadě dalších faktorů. Patří k nim státní hospodářská a sociální politika nebo také rozvoj daného území. Mezi důležité nástroje regionálního rozvoje patří finanční systém územní samosprávy, její rozpočet a v neposlední řadě také výdaje, které jsou s souvislostí s regionálním rozvojem vynakládány. Hlavním cílem hospodaření obcí je maximalizace užitku pro obyvatele obce. Z hlediska regionálního rozvoje je nejpodstatnější časové hledisko dosažení daného užitku. Výdaje na regionální rozvoj totiž jen výjimečně dosahují naplnění svého cíle bezprostředně nebo v krátkém období. Tyto výdaje obvykle účinkují s časovým zpožděním.

Při zpracovávání tohoto tématu je nutno řídit se a přihlížet k mnoha zákonům, které toto téma upravují. Například jmenujme zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), atd.

Základní struktura výdajů obecních územních samospráv je dána nejenom zákonem o obcích, ale i řadou dalších zákonných norem. Jednou z nich je vyhláška č. 323/2002 Sb., Ministerstva financí, o rozpočtové skladbě. Tato vyhláška člení výdaje ze čtyř hledisek. Základním členěním je tedy odpovědnostní třídění, druhové třídění, odvětvové třídění a konsolidační třídění. Jako základní druhové členění se uvádí členění na běžné a kapitálové výdaje. Z pohledu odvětvového členění existuje šest skupin výdajů. Odvětvové členění vychází z účelu, na který jsou výdaje vynakládány v souvislosti se zajišťováním potřeb obcí.

Práce je zaměřena na obce Jihočeského kraje, který je vymezený územím sedmi okresů: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. Rozloha Jihočeského kraje je 10 056 km², což je 12,8% rozlohy České republiky. V Jihočeském kraji je 623 obcí, z nichž 43 obcí má status města. Celkový počet obyvatel je 627 766. Hustota osídlení je 62 obyvatel na km², která je nejnižší v České republice.

Metodika

Cílem práce je analyzovat výdaje obcí v jihočeském regionu z hlediska jejich vazby na priority rozvoje regionu. Analyzovat jejich strukturu a dynamiku podle jejich funkčního a druhového členění. Zmíněny budou i faktory, které působí a ovlivňují strukturu a dynamiku výdajů obcí.

V úvodu diplomové práce jsou uvedeny základní informace o České republice. Následují stručné **informace a o Jihočeském kraji**, jako je vymezení území kraje dle okresů, počet měst a obcí v kraji a další charakteristiky. Pro účely čerpání peněz ze Strukturálních fondů Evropské unie, což úzce souvisí s regionálním rozvoje, je uvedena a popsána klasifikace území NUTS.

Po základním zmapování regionu, který bude v práci analyzován je práce zaměřena na hlavní směry, cíle a priority regionálního rozvoje České republiky.

Pojem **regionální rozvoj** představuje růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů. Regionální rozvoj vede ke zvyšování životní úrovně a kvality života obyvatel. Jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury územního celku a jeho částí a odstraňování popřípadě zmírňování regionálních rozdílů.

Regionální politika představuje soubor intervencí zaměřených na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné stanovení priorit, které jsou podrobně popsány v další části práce. Ministerstvo pro místní rozvoj formulovalo ve Strategii regionálního rozvoje na období 2007 – 2013 osm následujících priorit: 1. Evropský a národohospodářský strategický rámec, 2. Ekonomika regionů, 3. Lidé a osídlení, 4. Infrastruktura, 5. Příroda, krajina a životní prostředí, 6. Cestovní ruch, 7. Kultura, 8. Problémová území.

V diplomové práci jsou dále vymezeny role státu, krajů, obcí a dalších institucí a aktérů v regionálním rozvoji.

Praktická část práce je zaměřena na **analýzu struktury výdajů** obcí z hlediska funkčního a z hlediska druhového. Pro účel této analýzy jsou zkoumány výdaje 218-ti obcí ze tří okresů Jihočeského kraje za období roku 2005. Těmito okresy jsou: České Budějovice, Český Krumlov a Prachatice (viz tab. 1). Počet obcí v těchto okresech tvoří 35% z celkových 623 obcí v Jihočeském kraji, proto je tento výběrový vzorek dostatečně velký a výsledky lze brát jako vzor celého kraje.

Tab. 1: Základní přehled o výběrovém vzorku k 31.12. 2005

Okres	Počet obcí	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	Počet obcí se statutem města
České Budějovice	107	180 723	1 625	9
Český Krumlov	46	59 335	1 615	5
Prachatice	65	50 983	1 375	4
Celkem	218	291 041	4 615	18

Zdroj: ČSÚ, dostupné na: <http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>

Tab. 2: Velikostní rozdělení obcí výběrového vzorku použité pro analýzu

Velikostní kategorie	Počet obyvatel	Počet obcí v kategorii	Počet obyvatel v dané kategorii
A	do 199	53	5 326
B	od 200 do 499	77	24 301
C	od 500 do 999	38	25 563
D	od 1 000 do 1 999	27	37 476
E	od 2 000 do 4 999	17	54 555
F	od 5 000 do 9 999	3	23 467
G	od 10 000 do 19 999	2	25 731
CH	od 50 000 do 99 999	1	94 622
Celkem	-	218	291 041

Zdroj: ČSÚ, dostupné na: <http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>

Z hlediska druhového členění jsou výdaje rozděleny na běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou dále rozděleny podle seskupení položek. Je analyzována velikost výdajů a jejich procentní podíl na celkových běžných výdajích. Objemově nejvýznamnější seskupení položek jsou pak analyzovány podle velikostních kategorií obcí a v přepočtu na obyvatele. Stejným postupem jsou analyzovány i výdaje kapitálové. U analýzy druhového členění výdajů obcí je použita statistická metoda variační koeficient, který udává realitní míru variability velikosti výdajů obcí. Je definován jako podíl směrodatné odchylky a aritmetického průměru.

Z hlediska funkčního jsou pak výdaje rozděleny do 6 skupin. V tomto případě jsou analyzovány 3 objemově nejvýznamnější skupiny, které tvoří téměř 94% veškerých výdajů. Opět je použita metoda porovnání výdajů podle velikostních skupin obcí a přepočet na jednoho obyvatele.

Další částí diplomové práce je **analýza dynamiky výdajů** obcí celého Jihočeského kraje a všech 23 dobrovolných svazků obcí (dále jen DSO). V příloze 1 jsou uvedeny všechny DSO v Jihočeském kraji. Analýza dynamiky výdajů je zpracovávána za období let

2001 až 2005, opět podle druhového a odvětvového členění a nakonec je struktura a dynamika výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje porovnána s celorepublikovými údaji.

Dalším krokem je analýza výdajů obcí zaměřená na zmapování faktorů, které velikost výdajů ovlivňují. Pozornost je zaměřena na analýzu rozsahu přenesené působnosti obcí a jeho vlivu na velikost výdajů obcí, na vybavenost obcí, která také významně ovlivňuje výši výdajů, ale také na rozlohu obcí, která má také jistý vliv.

Závěrečná část práce je zaměřena na **zhodnocení výdajů z hlediska potřeb regionálního rozvoje**. Podle priorit regionálního rozvoje Jihočeského kraje je zhodnocena velikost výdajů obcí výběrového vzorku, které jsou vynakládány v daných oblastech podporujících regionální rozvoj. V této souvislosti je také důležité zaměřit se a zhodnotit zadluženost obcí.

1. Základní informace o České republice a Jihočeském kraji

Česká republika

Česká republika vznikla 1. ledna 1993 rozdělením České a Slovenské Federativní republiky. Je tvořena historickým územím Čech, Moravy a částí Slezska. Hlavním městem státu je Praha s 1,2 mil. obyvatel.

Česká republika je vnitrozemským státem střední Evropy o celkové rozloze 78 866 km². Délka její hranice se sousedním Polskem je 761,8 km, Německem 810,3 km, Rakouskem 466,3 km a Slovenskem 251,8 km. Na celkové rozloze státu se podílí zemědělská půda (54,3%), lesní půda (33,4%), vodní plochy (2,0%), zastavěné plochy (1,6%) a ostatní plochy (8,7%). Česká republika měla podle stavu k 31. prosinci 2005 10 251 079 obyvatel a patří průměrnou hustotou 130 obyvatel na km² mezi hustěji zalidněné země. Obyvatelstvo je na území republiky rozloženo poměrně rovnoměrně při značné koncentraci obyvatel ve městech v nichž žije 70,9% obyvatel. V České republice je celkem 6 248 obcí.

Národnostní složení obyvatel státu je poměrně homogenní, neboť zde žije 94,8% občanů, kteří patří k národnostem s českým mateřským jazykem. Z menšin je nejsilnější slovenské zastoupení (3,06%), následuje národnost polská (0,58%) s německou (0,47%) a rómskou (0,32%), i když k této národnosti se mnoho obyvatel rómského původu nehlásí.

Věkové složení obyvatelstva se postupně zhoršuje. Nepříznivý demografický vývoj neovlivnilo ani to, že do reprodukčního věku v současnosti vstoupily populačně silné ročníky za první poloviny sedmdesátých let. Nepříznivý populační vývoj vlastního obyvatelstva je z menší části vyrovnáván přistěhovalectvím.

Hrubý domácí produkt byl v roce 2005 vytvořen ve výši 2 970,3 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Za rok 2005 připadá na 1 obyvatele HDP ve výši 290 232 Kč. Průměrná míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2005 úrovně 7,9%.

Jihočeský kraj

Jihočeský kraj je vymezený územím sedmi okresů: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. Sídlo kraje je Českých Budějovicích.

Tab. 3: Počet obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje

Okres	Počet obyvatel
České Budějovice	180 723
Český Krumlov	60 708
Jindřichův Hradec	92 752
Písek	70 357
Prachatice	51 470
Strakonice	69 539
Tábor	102 217

Zdroj: ČSÚ, dostupné na: <http://www.czso.cz/xcl/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>

Rozloha Jihočeského kraje je 10 056 km², což je 12,8% rozlohy České republiky. Převážná část území kraje leží v nadmořské výšce 400 – 600 m n. m. Nejvyšší místem je šumavský vrchol Plechý (1 378m) a nejnižší místo leží na hladině Orlické přehrady (350m). V Jihočeském kraji je 623 obcí, z nichž 43 obcí má status města. Celkový počet obyvatel je 627 766. Hustota osídlení je 62 obyvatel na km², která je nejnižší v ČR.

Jihočeský kraj se stává významnou turistickou a rekreační oblastí. Cestovní ruch zaznamenal v posledních letech největší nárůst podílu na podnikatelských aktivitách v kraji.

Více než třetinu plochy kraje zaujímají lesy, které jsou významným přírodním bohatstvím kraje. V kraji se nevyskytují velká naleziště nerostných surovin. Těží se štěrkopísek, stavební kámen, cihlářská hlína a také keramický jíl, vápenec a grafit.

Jihočeský kraj má strategickou polohu na dopravní ose sever-jih. Procházejí jím důležité mezinárodní silnice, severojižní železniční koridor, evropské cyklistické a turistické stezky. Stávající silniční síť zajišťuje základní dopravní dostupnost měst a obcí, avšak kraj postrádá dálniční napojení. Tento problém by měla vyřešit výstavba dálnice D3 a rychlostních komunikací R3 a R4. Jedním z nejvýznamnějších dopravních projektů je vybudování IV. tranzitního železničního koridoru Praha-České Budějovice-Linec, což by přesunulo nákladní dopravu na železnici a přineslo ulehčení silniční dopravě.

Průmyslová výroba je koncentrována v českobudějovickém, tábořském a strakonickém okrese. Převažuje zpracovatelský průmysl, hlavně výroba potravin a nápojů, dopravních prostředků, strojů a zařízení, textilní a oděvní průmysl.

V zemědělství převažuje rostlinná výroba, převažují obiloviny, olejnin a brambory. Živočišná výroba je zaměřena na chov skotu a prasat. Dlouholetou tradici má rybníkářství. Chov ryb v jižních Čechách představuje celou polovinu produkce v rámci celé České republiky.

Znak Jihočeského kraje

Logo Jihočeského kraje

Mapa Jihočeského kraje

NUTS

(La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)

Klasifikace NUTS byla zavedena Statistickým úřadem Evropských společenství ve spolupráci s ostatními orgány EU pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek. Klasifikace NUTS se využívá ke statistickému monitorování a k analýzám sociální a ekonomické situace v regionech a pro potřeby přípravy, realizace a hodnocení regionální politiky.

Od roku 1988 je klasifikace NUTS používána v legislativě EU zejména pro úkoly spojené s čerpáním ze Strukturálních fondů EU.

Klasifikace obsahuje 6 úrovní NUTS (NUTS 0, NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3, NUTS 4 a NUTS 5), které představují velikostní skupiny. Vymezení jednotlivých úrovní NUTS je charakterizováno počtem obyvatel a rozlohou.

Klasifikace CZ-NUTS

Klasifikace CZ-NUTS je nedílnou částí evropské klasifikace NUTS. Popisuje územní jednotky České republiky podle pravidel daných Nařízením 1059/2003.

Na základě Ústavního zákona č.347/97 Sb. je ČR dělena od 1.1.2000 na 14 krajů - vyšších územních samosprávných celků (VÚSC). Průměrná velikost těchto krajů je v porovnání s průměrem NUTS 2 za EU menší co do počtu obyvatel 2,5 krát, co do rozlohy 4 krát. Tyto kraje jsou proto zařazeny do úrovně NUTS 3. Pro potřeby poskytování dat, zejména k čerpání Strukturálních fondů EU, bylo v tomto případě nutné vytvořit sdružené kraje, tzv. oblasti na úrovni NUTS 2. Vytvoření této úrovně NUTS 2 v podmínkách ČR má ryze statistický charakter. V České republice bylo vytvořeno celkem 8 sdružených krajů.

Rozhodujícím pro sdružování krajů do oblastí (NUTS 2) byla jejich velikost měřená počtem obyvatelstva, aby byla zajištěna porovnatelnost údajů za oblasti NUTS 2 v ČR s oblastmi stejné úrovně NUTS v EU.

Klasifikace má 6 úrovní NUTS s následujícím významem:

NUTS 0 = stát (t.j. ČR)

NUTS 1 = území (t.j. ČR)

NUTS 2 = oblast (t.j. sdružené kraje)

NUTS 3 = kraj (t.j. vyšší územní samosprávné celky - VÚSC)

NUTS 4 = okres

NUTS 5 = obec (t.j. zpravidla základní územní jednotky- ZÚJ)

Tab. 4: Rozloha a počet obyvatel regionů soudržnosti ČR

	ČESKÁ REPUBLIKA	Praha	Střední Čechy	Jihozápad	Severozápad	Severovýchod	Jihovýchod	Střední Morava	Moravskoslezsko
Rozloha (km ²)	78 864	496	11 014	17 616	8 650	12 440	13 991	9 103	5 554
Počet obyvatel (tis.osob,2001)	10 295	1 180	1 129	1 184	1 134	1 496	1 655	1 240	1 277

Zdroj: ČSÚ, Krajská reprezentace České Budějovice

2. Priority regionálního rozvoje ČR

Ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky a dalších odvětví jako např. bydlení, cestovního ruchu a územního plánování, které rovněž významně ovlivňuje rozvoj regionů je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Na základě toho ministerstvo formuluje naplnění.

Základním dokumentem regionální politiky ČR na úrovni státu je **Strategie regionálního rozvoje**, která obsahuje zejména:

- analýzu stavu regionálního rozvoje,
- charakteristiku silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů,
- strategické cíle regionálního rozvoje v ČR,
- vymezení státem podporovaných regionů,
- doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.

Hlavní směry a cíle regionální politiky České republiky navazují na další strategické dokumenty ČR:

- Strategie udržitelného rozvoje ČR,
- reformní, prorůstový plán formulovaný ve Strategii hospodářského růstu ČR a v Národním programu reform,
- směry a cíle regionální politiky jsou v interakci k hlavním cílům resortních a krajských strategií a programů,
- směry a cíle jsou sladěny s prioritami EU, stanovenými v politice hospodářské a sociální soudržnosti¹ a v obnovené Lisabonské strategii² (koheze, růst, zaměstnanost).

Důležitá nadále zůstávají národní specifika regionálních potřeb a struktur České republiky.

Strategie regionálního rozvoje České republiky respektuje cíle regionální politiky Evropské unie. Formuluje souhrnně cíle, problémové okruhy a priority, které bude třeba

¹ Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie.

² Společně pro růst a zaměstnanost – nový začátek pro lisabonskou strategii, sdělení Evropské komise schválené Evropskou radou, Brusel, 2.2. 2005

řešit a zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje v České republice. Strategii navržené rozvojové aktivity budou realizovány na místní, regionální nebo resortní úrovni a jejich financování bude zajištěno pomocí národních rozvojových programů nebo operačních programů s využitím prostředků strukturálních fondů Evropské unie.

2.1 Priority Strategie regionálního rozvoje ČR

Priority:

1. Evropský a národohospodářský strategický rámec

- a. Institucionální systém podpory rozvoje regionů a jejich spolupráce
- b. Výkonná a efektivní veřejná správa v regionech
- c. Zabezpečení zdrojů financování regionální politiky

2. Ekonomika regionů

- a. Vytváření podmínek pro dynamický hospodářský rozvoj regionů
- b. Zvyšování konkurenceschopnosti malého a středního podnikání
- c. Podpora inovačního podnikání a výzkum v regionech
- d. Tvorba pracovních míst

3. Lidé a osídlení

- a. Podpora investic do lidského kapitálu
- b. Sídlní struktura a bydlení
- c. Sociální soudržnost v regionech založená na rovnosti příležitostí
- d. Rozvoj a regenerace měst

4. Infrastruktura

- a. Zajištění regionální a nadregionální dopravní dostupnosti
- b. Zajištění kvalitní regionální, meziregionální a nadregionální dopravní obslužnosti
- c. Rozvoj energetických a spojových sítí a zařízení v regionech
- d. Rozvoj informačních technologií v regionech

5. Příroda, krajina a životní prostředí

- a. Ochrana životního prostředí včetně přírody
- b. Šetrné nakládání s materiálovými a energetickými zdroji
- c. Environmentální vzdělávání, poradenství a osvěta

6. Cestovní ruch

- a. Organizace a management cestovního ruchu
- b. Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu
- c. Rozvoj produktů a služeb cestovního ruchu

7. Kultura

- a. Organizace a řízení kulturních aktivit
- b. Rozvoj kulturní infrastruktury a služeb
- c. Zachování a využívání kulturních památek
- d. Vzdělávání a informovanost

8. Problémová území

- a. Zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území
- b. Intervence na trhu práce v územích s neúměrně vysokou nezaměstnaností
- c. Podpora řešení specifických problémů rozvoje venkova a periferních území

Charakteristika priorit Strategie regionálního rozvoje ČR

1.a. Institucionální systém podpory rozvoje regionů a jejich spolupráce

Cílem priority je vytvořit efektivně fungující soustavu institucí pro realizaci regionální politiky ve všech krajích České republiky.

Institucionální struktury v krajích pro příjem podpory ze strukturálních fondů EU ještě nejsou zcela adekvátně, zejména personálně, vybaveny. Problém v tomto případě není odborná znalost problematiky ze strany regionů, ale nevytvořené instituce. Priorita podpoří v krajích rozvoj institucí souvisejících s přípravou samostatných regionálních operačních programů. Tyto instituce budou vedle odborného personálního zajištění (odborná zdatnost pracovníků) a právních norem tvořit nezbytné zázemí a zvyšovat absorpční kapacitu pro využití podpor z EU v souladu s potřebami krajů.

1.b. Výkonná a efektivní veřejná správa v regionech

Cílem priority je zvýšit efektivnost a kvalitu výkonu veřejné správy v regionech, součinnost státní správy a samosprávy a usnadnit přístup občanů a podnikatelů k veřejné správě a k veřejným službám v regionech ČR.

Hlavní kroky vedoucí k efektivním veřejným službám bude sladování priorit, výměna informací a důsledné předcházení duplicitám v činnostech veřejné správy. Bude možné využívat vytvářené sítě regionálních míst (jsou budována v obcích s rozšířenou působností) v rámci fungujícího celostátního projektu Informační místa pro podnikatele. Zvyšování efektivnosti veřejné správy bude zajišťováno zejména zaváděním metod řízení kvality do organizací veřejné správy a vytvořením motivačního systému, který bude bonifikovat organizace cíleně zvyšující kvalitu poskytovaných služeb, podporou moderních ICT apod.

1.c. Zabezpečení zdrojů financování regionální politiky

Cílem priority je zajistit dostatek zdrojů pro realizaci regionální politiky ČR a jejích regionů.

Finanční rámec realizace regionální politiky v ČR je založen na vícezdrojovém financování, jehož podstatnou složku tvoří veřejné rozpočty ČR. Tato priority se zaměřuje na co největší posilování ostatních složek financování, tj. solidárních zdrojů poskytovaných EU (strukturální fondy, evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, EIB apod.), na komerční bázi získatelných finančních zdrojů a soukromých zdrojů. Finanční zdroje na regionální politiku musí být vynakládány efektivně do oblastí, kde přinášejí největší efekty. Spolufinancované evropské projekty budou připravovány a vybírány tak, aby řešily nejzávažnější regionální problémy a jejichž spolufinancování pak bude v kontextu potřeb regionů a nebude zbytečně zatěžovat veřejné rozpočty.

2.a. Vytváření podmínek pro dynamický hospodářský rozvoj regionů

Cílem priority je zlepšit podnikatelské prostředí a administrativní podmínky pro rozvoj nového podnikání, investiční klima, stabilizaci existujícího podnikání a příliv kapitálu ve všech krajích ČR.

Růst ekonomiky v regionech je bržděn nejrůznějšími překážkami, zejména administrativní zátěží, nepružným pracovním trhem a také nerozvinutostí elektronických služeb ve styku podnikatelů s úřady. Je třeba rozvinout informovanost společnosti, zejména dostupnost a bezpečnost komunikačních služeb. Při nedostatku vnitřních zdrojů regionů je třeba přilákat vnější zdroje, např. vytvořením příznivého investorského klimatu, územní připraveností, poskytnutím pobídek. V podmínkách vysoce otevřené ekonomiky

ČR je třeba posilování exportní výkonnosti ekonomiky a její podpora. Rozvoj podnikatelského prostředí bude zaměřen na rozšiřování již osvědčených programů (poskytování zvýhodněných záruk a úvěrů, podpora poradenských středisek) a na vytvoření nových nástrojů a programů, které budou přispívat k dynamickému vývoji ekonomiky v regionech, zejména malých a středních podniků a budou podporovat obslužnost venkova a stabilizovat obchod a služby v malých obcích.

2.b. Zvyšování konkurenceschopnosti malého a středního podnikání

Cílem priority je zvýšit podíl malých a středních podniků na výkonech a tvorbě pracovních míst v regionech.

Priorita je orientována na rozvoj malého a středního podnikání jako stabilní široké podnikatelské základny, která zajišťuje různorodé lokální potřeby obyvatel, obcí a krajů ve výrobních i spotřebních službách.

2.c. Podpora inovačního podnikání a výzkumu v regionech

Cílem priority je zvýšit podíl inovačního podnikání a produkce s vysokou přidanou hodnotou na celkové produkci v regionech.

Analýza situace inovační aktivity ukázala nepříznivý stav vědecko-výzkumné základny a její pomalé tempo růstu. V ČR je nedostatečný rozvoj výzkumu a vývoje a tím dochází ke ztrátě konkurenceschopnosti na vnějších trzích. Rozvoj inovačního podnikání je zaměřen na rozvoj nehmotných faktorů konkurenceschopnosti v podnicích, podpory inovačního podnikání v malých a středních podnicích a transfer technologií. Bude dosažena vyšší míra spolupráce vědeckých, vzdělávacích a podnikatelských subjektů pro zvýšení rozsahu a efektů inovačních aktivit.

2.d. Tvorba pracovních míst

Cílem priority je vytvořit podmínky pro dostatečnou tvorbu pracovních míst ve výrobní sféře a službách.

Aktivní politika zaměstnanosti napomáhá uchazečům o zaměstnání zvýšit jejich konkurenci na trhu práce. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti zahrnují rekvalifikace, dotace na zřízení a provoz chráněných míst v chráněných dílnách, dotace na vytváření veřejně prospěšných prací či společensky účelných pracovních míst, investiční pobídky, překlenovací příspěvek, příspěvek na dopravu zaměstnanců, příspěvek na zapracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program. Důležité pro tuto prioritu jsou investiční pobídky, které pomáhají vzniku nových pracovních míst. Zároveň je priorita orientována také na podporu vzniku pracovních míst u zaměstnavatelů, kteří již v regionu působí.

3.a. Podpora investic do lidského kapitálu

Cílem priority je zajistit dostatečné množství kvalifikovaných lidí pro rozvoj znalostní ekonomiky a podpořit vědu, výzkum, vývoj a inovace.

Vysoké veřejné investice do lidského kapitálu jsou charakteristické pro vzdělanostní společnost a znalostní ekonomiku. Česká republika v této oblasti zaostává za vyspělými zeměmi, čímž je ohrožena naše budoucí konkurenceschopnost. V České republice existuje nedostatečná spolupráce veřejného sektoru vědy a výzkumu a podniků, jsou zde špatné materiálně technické podmínky vědy, výzkumu a vývoje a to má také za následek odchod perspektivních jedinců do jiných oborů, nebo dokonce odchod do zahraničí. Slabou stránkou české populace jsou také jazykové znalosti a počítačové dovednosti. Tato priorita se proto zaměřuje na systematickou podporu materiálně-technické základny znalostní ekonomiky. Podpora bude realizována pomocí účelových dotací a podpůrných programů pro stabilizaci kvalifikovaných pracovních sil vědeckovýzkumné základny. Významné je také posilování ICT gramotnosti obyvatel a stabilizace pracovních sil ve zdravotnictví.

3.b. Sídelní struktura a bydlení

Cílem priority je stabilizovat systém osídlení v regionech a podpořit rozvoj bydlení.

Pokles zaměstnanosti v zemědělství a průmyslu má za následek významné změny v sídelní struktuře. Nové výroby či pracovní příležitosti ve službách nenahradily zrušená pracovní místa. Ve venkovských a v pohraničních oblastech došlo k velkému poklesu zaměstnanosti, což má za následek nepříznivý demografický vývoj. Mladí a kvalifikovaní lidé si hledají práci ve větších městech a venkov opouštějí. Ve větších městech je kritický nedostatek bytů, což nepřispívá k dobré prostorové mobilitě obyvatel a vede k vysoké nezaměstnanosti v některých regionech. Priorita je zaměřena na venkovský prostor a pohraniční oblasti, kde bude podporován vznik nových pracovních příležitostí. Dále by měla priorita přispět k obnově a modernizaci bytového fondu a k prevenci vyliďňování venkovského osídlení.

3.c. Sociální soudržnost v regionech založená na rovnosti příležitostí

Cílem priority je zvýšit sociální soudržnost a stabilitu regionů a zajistit v nich rovný přístup občanů na trh práce a k sociálním a zdravotním službám.

Je potřebné udržet odpovídající kvalitu vztahů mezi jednotlivci a skupinami různorodého zaměření, a jejich další kvalitativní rozvoj. Hlavním problémem v ČR jsou vztahy etnických menšin a většinové společnosti. Problematické je také začlenění osob dlouhodobě nezaměstnaných do života společnosti, či vstup nebo návrat osob mající jisté

pracovní omezení na trh práce. Priorita je zaměřena na eliminaci projevů diskriminace například v oblastech přístupu ke vzdělání či existenci překážek při vstupu či návratu na trh práce. Dále bude prioritou přispívat k odstraňování příčin sociální segregace etnických menšin a zaměřit se na aktivity seznamující veřejnost s kulturními zvyklostmi těchto menšin. Dalším přínosem bude rozvoj sociálních a zdravotních služeb a navazující infrastruktury dle potřeb krajů.

3.d. Rozvoj a regenerace měst

Cílem priority je zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivity měst, zlepšení kvality života a prostředí ve městech.

Města plní pro své okolí mnohé funkce vycházející z jejich hospodářského, sociálního a kulturního postavení. Česká republika je bohatá na kulturní dědictví. Řada z památek je chráněna a nejvýznamnější z nich jsou na seznamu UNESCO. Stav objektu, přírodních prvků a veřejných prostranství je často zanedbaný a trpí nedostatkem ekonomických činností. Města s historickým jádrem jsou vystavena problémům s vylidňováním, protože samotný charakter historické zástavby vytěsňuje bydlicí občany a podnikatele do okrajových částí měst. Na druhou stranu se i okrajové části měst potýkají s problémy jako je kriminalita a také zhoršující se kvalitou života v chátrajících částech měst. Některá města jsou ohrožena odchodem armády či zanikajícím těžkým průmyslem. Priorita je zaměřena na podporu podnikatelů v památkových zónách, na péči o zeleň ve městech, na opatření snižující negativní vliv dopravy, či nežádoucí sociální jevy jako je kriminalita, bezdomovectví apod.

4.a. Zajištění regionální a nadregionální dopravní dostupnosti

Cílem priority je zajistit dobrou dostupnost evropské dopravní sítě a páteřní dopravní sítě ČR, zvýšit bezpečnost silničního a železničního provozu a minimalizovat narušení ekosystémů.

Polovina regionů ČR není napojena na dálniční síť a modernizace stávající infrastruktury probíhá pomalu. V ČR chybí obchvaty sídelních útvarů, nevyhovující stav a bezpečnost komunikací a nedostatečná výkonnost železničních tratí mají ve svém důsledku negativní dopady na podnikatelskou sféru, životní prostředí i zdraví občanů v regionech. Dalším problémem je, že Česká republika jako tranzitní země stále výrazněji pociťuje zvyšující zatížení silniční sítě. Priorita je zaměřena na postupnou dostavbu dálniční sítě a rychlostních silnic a tím zpřístupnit všechny regiony ČR. Jedná se také o modernizaci silniční sítě, zejména silnic I. třídy, modernizaci železničních tratí, zejména všech čtyř tranzitních železničních koridorů a odbočných větví. Strategickým záměrem priority je

také připojení příhraničních regionů na dopravní síť okolních států. Železniční přejezdy budou nahrazovány mimoúrovňovým křížením. Bude kladen důraz na řízení a usměrňování dopravy ve prospěch šetrnějších druhů dopravy. Priorita rovněž umožní další rozvoj letiště Praha-Ruzyně a dále podporu modernizace regionálních letišť.

4.b. Zajištění kvalitní regionální, meziregionální a nadregionální dopravní obslužnosti

Cílem priority je zajistit zlepšení dopravní obslužnosti všech obcí a udržet úroveň služby hromadné dopravy v regionech i mezi regiony ČR a EU.

Dopravní obslužnost sídel směrem k městským aglomeracím je na dobré úrovni, avšak směrem k venkovským sídlům a pohraničí se úroveň prudce zhoršuje. Je nutné zvýšit nabídku a kvalitu hromadné dopravy.

4.c. Rozvoj energetických a spojových sítí a zařízení v regionech

Cílem priority je zvýšit míru spolehlivosti a podíl napojení obyvatelstva na jednotlivé rozvodné systémy v regionech.

Je nutné udržovat a dále zlepšovat stav jednotlivých soustav. Síť elektřiny lze považovat za dostatečnou a dodávky elektřiny za stabilní a spolehlivé. Priorita si klade za cíl celkové zvýšení technické úrovně infrastrukturních zařízení a sítí a odstranění rozdílů ve vybavení regionů. Záměrem je také trvale snižovat ztráty, které vznikají při přenosu zdrojů z míst jejich výroby ke konečnému spotřebiteli.

4.d. Rozvoj informačních technologií v regionech

Cílem priority je zvýšit dostupnost, kapacitu a rychlost komunikačních systémů v regionech.

Telekomunikační infrastruktura prošla v uplynulém období velmi dynamickým, vývojem, avšak za zbytkem Evropy Česká republika zaostává. Pro rozvoj regionů je napojení na kvalitní, rychlou a spolehlivou telekomunikační síť velice důležité. Priorita se zaměří na zmírnění rozdílů v přístupu k vysokorychlostnímu internetu mezi centry osídlení a vzdálenějšími lokalitami, které jsou na okraji zájmu poskytovatelů. Bude podporován rozvoj integrovaného záchranného systému a odvětví služeb v působnosti krajů (zdravotní, sociální atd.)

5.a. Ochrana životního prostředí včetně přírody

Cílem priority je zlepšit kvalitu vybraných složek životního prostředí a posílit komplexní ochranu přírodního bohatství české krajiny v souladu se změnami po vstupu ČR do EU.

V ČR dochází k překračování imisních limitů u některých znečišťujících látek, například u SO₂ a NO_x. Nárůst dopravy sebou přináší nejenom znečištění ovzduší, ale i nadměrné zatížení hlukem. Dalším problémem hlavně venkovských oblastí je nedostatečně rozvinutý systém kanalizačních sítí a čistíren odpadních vod. Dalším problémem v této oblasti je využívání neobnovitelných zdrojů, za prvé z pohledu jejich vyčerpatelnosti a za druhé mají těžební a výrobní procesy negativní dopad na krajinný ráz a biodiverzitu cenných ekosystémů. Záměrem priority je zlepšení kvality ovzduší ve městech, snížení znečištění povrchových i podzemních vod a zlepšení péče o půdní fond. Součástí budou také preventivní opatření k ochraně území před povodněmi. Také bude dokončen proces právní ochrany evropsky významných lokalit v rámci soustavy Natura 2000.

5.b. Šetrné nakládání s materiálovými a energetickými zdroji

Cílem priority je zvýšit podíl využívání obnovitelných zdrojů a environmentálně šetrných technologií v hospodářských aktivitách.

Jedním ze základních principů udržitelného rozvoje společnosti je šetrné využívání neobnovitelných a zvyšování podílu obnovitelných přírodních zdrojů. Česká republika stále převyšuje průměrnou spotřebu EU – 15 v přepočtené spotřebě. Vysoká produkce odpadů poukazuje na nadměrnou materiálovou náročnost výroby v ČR. Pozornost bude zaměřena na větší využití biotechnologií a zvýšení podílu využití biomasy (technické plodiny, dřevo atd.). Důraz bude kladen na zvýšení využívání energie získané z obnovitelných zdrojů při současném celkovém snižování spotřeby energie.

5.c. Environmentální vzdělávání, poradenství a osvěta

Cílem priority je dosáhnout vyššího stupně environmentálního povědomí obyvatel ČR ve všech věkových kategoriích a oblastech činnosti.

Veřejná správa v ČR dostatečně nezabezpečuje environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Priorita přispěje k vybudování funkčního systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, který se pozitivně projeví v šetrnějším přístupu společnosti k životnímu prostředí a zabezpečí systematické a komplexní implementaci aspektů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty do vzdělávacích programů všech úrovní školství, včetně vysokých škol.

6.a. Organizace a management cestovního ruchu

Cílem priority je zajistit kvalitní lidské zdroje pro marketingové řízení cestovního ruchu, zavádět mezinárodně uznávané standardy systémů řízení a vybrané národní doporučující standardy včetně jejich certifikace za účasti profesních sdružení a posílit regionální spolupráci.

Pro rozvoj cestovního ruchu jsou zásadní tyto dokumenty: Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR, Strategie hospodářského růstu a Strategie regionálního rozvoje. Produktům a službám cestovního ruchu chybí marketingové řízení a jsou nabízeny nekoordinovaně. To se v praxi projevuje nerozpoznáním potřeb cílových skupin a malým důrazem na službu zákazníkům vedoucí nejen k jeho získání, ale i udržení. Dalším problémem je také nedostatek kvalitních marketingových koncepcí rozvoje ČR. Bude kladen důraz na další profesní vzdělávání lidských zdrojů a na koordinaci dílčích služeb cestovního ruchu, která bude zajištěna především odpovídající spoluprací veřejného a soukromého sektoru na úrovni krajů i obcí.

6.b. Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu

Cílem priority je rozvíjet základní a doplňková zařízení cestovního ruchu a zkvalitnit informační obsluhu v cestovním ruchu.

Hlavním problémem České republiky je zejména nedostatek finančních prostředků na modernizaci. Z důvodů výrazně se projevující sezónnosti a relativně vysoké závislosti na počasí v letní a zimní sezóně je doba návratnosti na modernizaci poměrně dlouhá. Za dalším problémem lze označit nedostatečný národní informační a rezervační systém. Cílem priority je rozvíjet i doplňková zařízení cestovního ruchu, díky tomu dojde ke zvýšení atraktivit území a dojde i k prodloužení sezóny v případě nepříznivých povětrnostních podmínek.

6.c. Rozvoj produktů a služeb cestovního ruchu

Cílem priority je aktivně využívat kulturní dědictví a přírodní bohatství regionů pro rozvoj cestovního ruchu a podpoření rozvoje komplexních produktů cestovního ruchu.

Úroveň nabídky a kvality poskytovaných služeb nenaplnuje očekávání návštěvníků, zejména pak těch zahraničních. Dochází tím k odlivu příjmů mimo Českou republiku a k nedostatečné tvorbě pracovních příležitostí v cestovním ruchu. V nabídce provozovatelů cestovního ruchu stále převažují ubytovací a stravovací služby, proto se bude prioritou také zaměřovat na podporu rozšiřování nabídky doplňkových služeb s důrazem na volnočasové aktivity.

7.a. Organizace a řízení kulturních aktivit

Cílem priority je zajistit kvalifikované lidi pro marketingové řízení kulturních aktivit a posílit regionální spolupráci.

Při nabízení kulturních akcí většinou chybí odborníci v oblasti marketingového mixu. Je to z důvodů nízké průměrné mzdy v oblasti kultury. Priorita se zaměřuje na realizování regionální spolupráce mezi subjekty působícími v oblasti kultury.

7.b. Rozvoj kulturní infrastruktury a služeb

Cílem priority je rozvíjet kulturní akce místního, regionálního a nadregionálního významu a modernizovat kulturní infrastrukturu.

V České republice existuje rozsáhlá síť kulturních zařízení, avšak problémem je její morální i technologická zastaralost. Nabídka kulturních aktivit a institucí spolu s nabídkou pracovních míst je jedním z hlavních faktorů pro výběr bydlení. Priorita se zaměří na investice do kulturní infrastruktury a na podporu kulturních aktivit na venkově s cílem udržet mladé obyvatelstvo a tím umožnit další rozvoj obcí.

7.c. Zachování a využívání kulturních památek

Cílem priority je zachovat kulturní dědictví regionů.

V České republice se nachází mnoho kulturních památek, ať už se jedná o počet, nebo jejich formy, ale zásadním problémem je jejich špatný fyzický stav. Tento problém také ovlivňuje rozvoj jednotlivých obcí, neboť špatný technický stav památek neprospívá ani atraktivitě pro podnikání ani bydlení. Priorita zajistí obnovu a rekonstrukci kulturních památek regionů, zejména těch, které jsou pro jednotlivé regiony specifické a typické.

7.d. Vzdělávání a informovanost

Cílem priority je zvýšit informovanost a podpořit vzdělávací moduly a projekty zaměřené na místní a regionální kulturu.

V rámci priority dojde k podpoře projektů zaměřených na místní a regionální kulturu. Do škol všech typů budou zaváděny nové vzdělávací moduly z oblasti kultury.

8.a. Zvýšení ekonomické výkonnosti problémových území

Cílem priority je snížit neodůvodněné rozdíly ekonomické úrovně území s nevhodnou ekonomickou strukturou a nízkou ekonomickou výkonností vůči průměru ČR.

Nástroje státní podpory i různých programů EU byly dosud zaměřeny na vyrovnávání sociální a ekonomické úrovně nejslabších oblastí. V rámci této priority by mělo být dosaženo takové úrovně regionů, aby měly vyrovnanou startovní úroveň pro další rozvojové období. Priorita by měla pomoci k dosažení takové úrovně regionů nyní označených jako problémové, aby je na konci období Strategie regionálního rozvoje nebylo třeba označovat jako strukturálně postižené nebo hospodářsky slabé.

8.b. Intervence na trhu práce v územích s neúměrně vysokou nezaměstnaností

Cílem priority je snížit velké regionální rozdíly v míře a struktuře nezaměstnanosti.

Priorita je orientována na cílené vzdělávání a rekvalifikace, což povede k zvýšení zaměstnatelnosti obyvatelstva problémových regionů. Budou budovány střediska

motivace, dostupného vzdělávání a pracovní rehabilitace a tím dojde k lepší integraci sociálně vyloučených skupin obyvatel a osob se ztíženým uplatněním na trh práce.

8.c. Podpora řešení specifických problémů rozvoje venkova a periferních území

Cílem priority je zatraktivnit způsob života a bydlení na venkově a v periferních územích krajů.

Venkovský prostor České republiky prošel dramatickým vývojem, při němž došlo k poklesu podílu obyvatel zaměstnaných v zemědělské a lesnické prvovýrobě a k dlouhodobému poklesu počtu obyvatel na venkově. Dalším problémem je stále nejnižší úroveň mezd na venkově. Budou podporovány specializované zemědělské výroby, rozvíjeny mimoprodukční funkce zemědělství, řemeslné výroby a služby, které mají na venkově dlouholetou tradici. Podporováno bude také uchování typického venkovského rázu a čistého životního prostředí, což by se mělo vést k zastavení úniku obyvatel z vesnic.

2.2 Vymezení rolí státu, krajů a obcí v regionálním rozvoji

2.2.1 Stát

Úloha států při realizaci regionálního rozvoje spočívá v zajištění koncepční, programové a výkonné činnosti zákonodárných a výkonných složek státu, včetně zabezpečení prostředků státního rozpočtu a adekvátních legislativních opatření. Hlavním cílem státu je socioekonomický a enviromentální růst potenciálu regionů, zvyšování jejich konkurenceschopnosti a snižování nepřiměřených disparit v úrovni hospodářského a sociálního rozvoje regionů.

Úkolem státu je:

- vytvářet koncepcce regionální politiky státu
- identifikovat a analyzovat regionální rozdíly
- určit problémové regiony, které je třeba podporovat z úrovně státu
- stanovit rozsah a zaměření podpory státu v rámci státních programů

2.2.2 Kraj

Úloha kraje v rámci regionálního rozvoje spočívá v koncepční a výkonné činnosti samosprávných orgánů kraje. Orgány kraje spolupracují s ústředními úřady státní správy a mají za úkol koordinovat zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje nadobecního významu.

Úkolem kraje je:

- koordinovat rozvoj územního obvodu kraje a rozvoj odvětví v jeho samostatné působnosti
- navrhovat rozvojovou politiku kraje, zpracovávat a uskutečňovat rozvojové programy
- stanovovat regionální rozvojové priority, snižovat vývoj regionálních disparit v rámci kraje a dbát o zachování krajinné a hospodářské pestrosti území

Stát i kraje mají své nezastupitelné role při podpoře regionálního rozvoje, navzájem spolupracují, ale nemohou se vzájemně nahrazovat. Kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu, zpracovávají, realizují a kontrolují plnění strategie rozvoje kraje, vedoucí k udržitelnému rozvoji. Provádějí také hodnocení vnitroregionální úrovně rozvoje, zřizují rozvojové agentury či jiné právnické osoby za účelem podpory regionálního rozvoje, spolupracují při plnění celostátních úkolů a zaštiťují operační a regionálně podpůrné programy. Poskytují půjčky obcím a jiným právnickým osobám, které působí v regionu.

2.2.3 Obce

Úlohou obcí při realizaci regionálního rozvoje je koncepční, programová a výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje. Obce se zaměřují na řešení nadmístních problémů a podílí se na realizaci regionálních programů. Obce jsou chápány jako základní stupeň územní samosprávy, jsou vybaveny nezávislými kompetencemi, pravomocemi a odpovědností při zajišťování úkolů veřejné správy a regionálního rozvoje. Obce jako základní stupeň územní samosprávy je nejbližší občanům, jejich zájmům a preferencím, obce mají nejlepší přehled o rozvoji a dalších potřebách území. Při plnění svých funkcí musí obce také zohledňovat místní zvláštnosti ve vývoji svého území.

Obce hrají důležitou roli v oblasti regionálního rozvoje. Měly by se stát informačním a poradenským střediskem pro ostatní subjekty.

Města a obce navázala a dále navazují řadu partnerských vztahů s městy a obcemi v sousedních zemích - v Rakousku a Německu. Tyto vztahy jsou dobrým základem pro rozvoj regionální spolupráce mezi Jihočeským krajem a sousedními zahraničními regiony.

2.3 Priority rozvoje Jihočeského kraje

Každá regionální samospráva má povinnost zpracování strategických dokumentů zabývajících se rozvojem kraje. Jedním ze základních dokumentů je Program rozvoje kraje. Spolu s Programem rozvoje kraje vzniká Akční plán, který obsahuje přehled konkrétních projektů doporučených k realizaci.

Rok 2006 může být chápán jako určitý mezník z hlediska naplňování cílů regionální politiky Jihočeského kraje. Program rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje na období 2002-2006 tímto rokem tedy končí. V průběhu tohoto období došlo k celé řadě událostí, které ovlivnily samotnou realizaci programu. Na rozvoj regionu měly negativní vliv katastrofální povodně v srpnu 2002. Za významný datum lze také považovat 1. květen 2004, tedy vstup České republiky do Evropské unie a s tím související možnosti plně se podílet na využívání nástrojů Evropské politiky hospodářské soudržnosti, kterými jsou strukturální fondy. Jak již bylo řečeno, rokem 2006 končí Program rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje na období 2002-2006, ale zároveň je také začíná příprava na další programové období 2007- 2013.

Akční plán pro rok 2007

Stejně jako v minulých letech bude Program rozvoje Jihočeského kraje realizován formou grantových programů a projektů zařazených do Akčního plánu.

Jihočeský kraj zveřejnil 7 priorit rozvoje kraje. V rámci priorit bude sestaven Akční plán, a to na základě námětů obcí a měst včetně svazků obcí, mikroregionů a místních akčních skupin, nestátních neziskových organizací, profesních komor, projekčních organizací, rozvojových agentur ale i dalších právnických i fyzických osob, které chtějí přispět svým konkrétním námětem k rozvoji Jihočeského kraje.

Priority Jihočeského kraje

(problémové okruhy Programu rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje)

Podnikání

Priorita je zaměřena na podporu inovačních aktivit, vědy a výzkumu. Kraj chce rozvíjet předpoklady pro malé a střední podnikání, vytvářet příznivé podnikatelské prostředí obzvláště v příhraničních oblastech, což povede k zastavení jejich zaostávání a

vysídlování a vytvářet podmínky pro vstup investorů do regionu. V rámci tohoto okruhu jsou vypsány následující grantové programy a projekty:

- podpora přípravy projektů do nového operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace
- program zvýhodněných úvěrů pro drobné a malé podnikatele v Jihočeském kraji
- dotované poradenství
- příprava II. etapy koncipování VTP (vědeckotechnického parku) České Budějovice
- integrovaný projektový záměr rozvoje akademických institucí v Českých Budějovicích ve vazbě na spolupráci se soukromým sektorem, zejména v oblastech biotechnologií a aplikované ekologie
- investiční příležitosti v Jihočeském kraji

Zemědělství, lesnictví, rybářství a rozvoj venkova a životního prostředí

Hlavním cílem kraje je zvyšovat konkurenceschopnost a odborné vzdělání agropodnikatelů, podporovat diverzifikaci zemědělské produkce, podporovat využívání obnovitelných zdrojů energie a v neposlední řadě zajistit protipovodňovou ochranu kraje.

V rámci této priority jsou vypsány následující programy a projekty:

- grantový program na podporu zpracování dokumentace do EARDF
- grantový program na podporu zpracování projektové dokumentace zařízení a systémů pro nakládání s biologicky rozložitelnými odpady
- grantový program na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury
- zhodnocení možností konečného zpracování autovraků v Jihočeském kraji
- protipovodňová ochrana na území na Lužnici pod rybníkem Rožmberk
- protipovodňová ochrana na území Jihočeského kraje

Infrastruktura

Jedná se o infrastrukturu dopravní, vodohospodářskou, energetickou, komunikační a informační. Kraj chce vytvořit takovou infrastrukturu, která umožní zapojení regionu do EU, dosáhnout moderních standardů a pokrýt potřeby obyvatel, podnikatelů i návštěvníků.

Následuje přehled programů a projektů vypsanych pro prioritu infrastruktura:

- grantový program na podporu regionálních letišť na území Jihočeského kraje
- grantový program na podporu výstavby a oprav autobusových a železničních zastávek

- grantový program na podporu zpracování projektů do budoucích dotačních programů v oblasti infrastruktury
- grantový program na modernizaci dětských dopravních hřišť a jejich vybavení
- projekt na studii proveditelnosti výstavby logistického centra České Budějovice – Nemanice
- projekt na Skibus

Vzdělání, věda a sport

Cílem priority bude podporovat vzdělávání na všech stupních i celoživotního vzdělávání, podporovat volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání, podporovat rozvoj sportu v regionu a podporovat práci s nadanými žáky a studenty.

Grantové programy:

- podpora spolupráce škol a zaměstnavatelů při rozvoji vzdělávání
- zavádění nových technologií do středních a vyšších odborných škol
- rekonstrukce a obnova vybavení stávajících sportovišť
- budování atletických drah s umělým povrchem
- vybavení florbalových hřišť
- rekonstrukce, opravy a vybavení kluboven a základen DDM a NNO z oblasti zájmové činnosti dětí a mládeže

Sociální oblast a zdravotnictví

Kraj se zaměří na podporu rozvoje sociálních služeb v regionu, na podporu protidrogové politiky, na prevenci úrazů a na zlepšení kvality v lůžkových zařízeních.

Vypsání grantové programy:

- podpora terénních sociálních služeb
- podpora programů zdravotně postižených
- podpora protidrogové politiky

Cestovní ruch, kultura a vnější vztahy

Důležitou prioritou Jihočeského kraje je rozvoj cestovního ruchu. Jihočeský kraj má mimořádně bohaté kulturní dědictví, vypovídající o historii regionu a to se stalo turistickým lákadlem a cenným zdrojem poznání. Jedná se zejména historická jádra měst

a vesnic, nesčetné hrady, zámky a tvrze, sakrální architektura i technické památky. V kraji se nachází více než pět tisíc nemovitých kulturních památek, městských i vesnických památkových rezervací a zón. Středověké jádro města Český Krumlov a architektonicky unikátní obec Holašovice ve stylu tzv. jihočeského baroka jsou zapsány na Listině světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. V létě i v zimě přitahují turisty četné jihočeské rybníky, přehradní jezera Lipno a Orlický i příroda příhraničních oblastí. Pohoří Šumava s mnoha pěšími, cyklistickými i lyžařskými stezkami, propojujícími Jihočeský kraj se sousedním Rakouskem a Německem se stalo také turistickým lákadlem. V kraji se nachází rovněž stálá lázeňská centra Třeboň a Bechyně. Priorita je zaměřena na rozvoj turistické infrastruktury, na podporu živé kultury a na prohlubování mezinárodní spolupráce s regiony hlavně v rámci Evropské unie.

Grantové programy a projekty:

- podpora živé kultury
- rozvoj infrastruktury podporující šetrnou turistiku
- produkty a služby v cestovním ruchu
- podpora incomingových cestovních kanceláří a informačních center
- podpora výstavby a přípravy cyklostezek
- internetový portál Lidová řemesla

Životní prostředí

Hlavním cílem kraje je udržovat a chránit esteticky vyváženou, trvale produkční a ekologicky stabilní krajinu a cenná území a tím zajišťovat podmínky pro fyzické a duševní zdraví obyvatel. Grantové programy a projekty jsou zahrnuty ve druhém problémovém okruhu Zemědělství, lesnictví, rybářství a rozvoj venkova a životního prostředí.

Program rozvoje kraje má důležitý význam také v tom, že tvoří základní rámec pro vytváření regionální politiky Jihočeského kraje v souladu s regionální politikou Evropské unie. To umožňuje skloubení vlastních zájmů a potřeb kraje s konvergenčními kritérii Evropské unie a také účinnou kombinaci zdrojů regionu, státu a Evropské unie se zdroji soukromých investorů.

Jihočeský kraj má vizi svého vývoje. Kraj chce být „regionem bohatým, založeným na přírodním a kulturním dědictví předchozích generací, respektující jeho začleňování do Evropské unie, který dosáhne úrovně vyspělých regionů členských států Evropské unie“.

Pro naplnění této strategické vize jsou stanoveny následující cíle:

1. Učinit region přitažlivý pro „světovou“ turistiku při využití jedinečností jižních Čech v jejich přírodním i urbanistickém charakteru.
2. Vytvořit infrastrukturu, která se stane předpokladem pro zapojování regionu do globálního světa.
3. Umožnit strategickým investorům vstup do regionu a k tomu jim vytvářet podmínky.
4. Rozvíjet předpoklady pro malé a střední podnikání, obzvláště pak v příhraničních oblastech regionu, k odstranění jejich zaostávání a vysídlování.
5. Využívat přírodní, surovinové a vodní zdroje regionu k ekonomickým aktivitám, které jsou v souladu se zásadou trvale udržitelného rozvoje.
6. Usměrnovat zemědělství, lesnictví a rybářství v orientaci podpory ostatních cílů při zohledňování zemědělské politiky Evropské unie s akcentem na krajnotvorbu a další ekologické aspekty.
7. Vytvořit sociální, zdravotnickou, vzdělávací a vědeckou soustavu, odpovídající věkovým, sociální a profesním potřebám regionu, legislativě a standardům Evropské unie.

3. Struktura výdajů obcí

Výdaje rozpočtů obcí se člení obdobně jako je tomu v případě státního rozpočtu. Existuje mnoho hledisek třídění veřejných výdajů. Jako základní a určující lze považovat členění výdajů podle závazné rozpočtové skladby. V současné době se třídění rozpočtů řídí podle Vyhlášky Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

3.1 Členění podle rozpočtové skladby

3.1.1 odpovědnostní členění

3.1.2 druhové členění

3.1.3 odvětvové členění

3.1.4 konsolidační

3.1.1 Odpovědnostní členění

Z tohoto hlediska se výdaje člení podle správců kapitol. Někdy je nazýváno kapitolní třídění. Takovéto třídění se týká výdajů a příjmů státního rozpočtu, pro rozpočty obcí je kapitolní členění nepovinné. Obsah kapitol stanovuje zákon. Odpovědnostní členění vyjadřuje okruh působnosti a odpovědnosti subjektu, tedy správců kapitol.

Jednotlivé kapitoly jsou uvedeny v příloze 1.

3.1.2 Druhové členění

Základním rozdělením výdajů z tohoto hlediska je na běžné výdaje a kapitálové výdaje. Běžné výdaje slouží k financování běžných potřeb v rozpočtovém roce. O běžných výdajích se také někdy hovoří jako o neinvestičních nebo provozních výdajích. Naopak z kapitálových výdajů se financují zejména investiční potřeby, které většinou přesahují jedno rozpočtové období. Kapitálové výdaje souvisejí zejména s pořízením nových investic, ale také se splácením jistiny půjček, které si v minulosti obec půjčila na financování investic.

Členění výdajů na běžné a kapitálové v současné době používá většina zemí, aby byla zajištěna kompatibilita a aby bylo možné provádět mezinárodní srovnávání a analýzy. Druhové třídění výdajů používá čtyřmístní číselní kód. Odlišuje se zde třída, seskupení položek, podseskupení položek a jednotlivé položky výdajů. Běžné výdaje jsou shrnuty pod třídou 5 a kapitálové výdaje používají třídu 6.

Jednotlivé třídy, seskupení a podseskupení položek jsou uvedeny v příloze 2.

3.1.3 Odvětvové členění

Členění výdajů z tohoto hlediska vychází z účelu, na který jsou výdaje vynakládány v souvislosti se zajišťováním potřeb obcí. Pro třídění z funkčního hlediska se používá následujících šest skupin:

1. zemědělství a lesní hospodářství
2. průmysl a ostatní odvětví
3. služby pro obyvatelstvo
4. sociální věci a politika zaměstnanosti
5. obrana, bezpečnost a právní ochrana
6. všeobecná veřejná správa a služby

Tyto skupiny se dále třídí na oddíly, pododdíly a nakonec paragrafy.

Jednotlivé třídy, oddíly, pododdíly a paragrafy jsou uvedeny v příloze 3.

3.1.4 Konsolidační členění

V tomto typu třídění jsou základním prvkem rozpočtové skladby záznamové jednotky. Konsolidace umožňuje vyloučit duplicity na základě interních transferů mezi fondy. Dále se konsolidace používá pro korekci příjmů na jedné straně a korekci výdajů na straně druhé. Pro výdaje se používají následující záznamové jednotky:

025 – splátky půjčených prostředků přijatých z území jiného okresu

026 – dotace poskytnuté na území jiného okresu

027 – půjčené prostředky poskytnuté na území jiného okresu

035 – dotace poskytnuté na území jiného kraje

036 – půjčené prostředky poskytnuté na území jiného kraje

Na úrovni obcí se konsolidují následující výdaje:

5342 – převody FKSP a sociálnímu fondu obcí a krajů

5344 – převody vlastním rezervním fondům územních rozpočtů

5345 – převody vlastním rozpočtovým účtům

5349 – ostatní převody vlastním fondům

3.2 Členění výdajů z hlediska infrastruktury

3.2.1 ekonomická infrastruktura

3.2.2 sociální infrastruktura

3.2.1 Výdaje na ekonomickou infrastrukturu

Tyto výdaje rozpočtů obcí zahrnují výdaje na produkci statků. Jedná se zejména o financování potřeb organizací zabezpečující veřejné statky a služby. Patří sem výdaje na výstavbu a údržbu veřejných komunikací, vodovodů, kanalizací, čističek odpadních vod, veřejného osvětlení, veřejných prostranství a parků, apod.

3.2.2 Výdaje na sociální infrastrukturu

Do této skupiny patří výdaje na vzdělání a péči o zdraví, výdaje na výstavbu a provoz sociálních zařízení, sociální peněžní transfery, apod.

3.3 Členění výdajů z hlediska funkcí veřejných rozpočtů

3.3.1 alokační

3.3.2 redistribuční

3.3.3 stabilizační

3.3.1 Alokační výdaje

Do této skupiny patří výdaje na nákup služeb od soukromých firem, uhrazení ztráty podniků, kde obec vystupuje jako vlastník podniku a na financování čistých veřejných statků. Jedná se zejména o výdaje na služby ve školství, ve veřejném zdravotnictví, bydlení, sociální péči, vlastní samosprávu, zajištění bezpečnosti atd.

3.3.2 Redistribuční výdaje

Redistribuční výdaje souvisejí s peněžními transfery pro obyvatelstvo. Jedná se zejména o různé sociální dávky a výpomoci pro obyvatelstvo obcí, dotace k nájemnému příjmově chudším obyvatelům a jiné kompenzace. Tyto výdaje jsou však nenárokovatelné, mají doplňkovou funkci, neboť rozhodující část sociálních dávek je občanům poskytována ze státního rozpočtu. Ve větší míře jsou pak redistribuční výdaje používány jako peněžní transfery rozpočtům chudších obcí s cílem pomoci jejich ekonomickému rozvoji.

3.3.3 Stabilizační výdaje

Obce mohou prostřednictvím vlastního podnikání nebo nákupů služeb od soukromých firem ovlivňovat poptávku a prostřednictvím poptávky i velikost nabídky, což ovlivňuje růst pracovních příležitostí. Tímto způsobem se může stabilizovat nezaměstnanost v obci.

3.4 Členění výdajů z hlediska rozpočtového plánování

3.4.1 plánované

3.4.2 neplánované

3.4.1 Výdaje plánované

Tyto výdaje lze poměrně přesně naplánovat. Většina z nich jsou výdaje běžné, které se každoročně opakují. Jedná se například o výdaje na financování provozu škol, výdaje na učební pomůcky, výdaje na provoz obecního úřadu a výdaje na platy jeho zaměstnanců.

3.4.2 Výdaje neplánované

Tyto výdaje jsou nahodilé. Vyskytují se v průběhu rozpočtového období, jejich odhad je velmi obtížný a většinou úplně nemožný. Patří sem například finanční podpora poskytnutá občanům při živelních katastrofách a jiné výdaje způsobené nahodilými událostmi. Neplánované výdaje jsou většinou financovány z rezerv, které si obec vytváří.

4. Analýza struktury výdajů podle druhového členění

Druhové členění výdajů obcí se řídí podle Vyhlášky č. 323/2002 Sb., Ministerstva financí, o rozpočtové skladbě.

Jako základní členění se uvádí členění na běžné a kapitálové výdaje. Následující tabulka uvádí velikost a podíl běžných a kapitálových výdajů obcí na celkových výdajích obcí výběrového vzorku.

Tab. 5: Velikost a podíl běžných a kapitálových výdajů obcí výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005

Běžné výdaje	Kapitálové výdaje	Výdaje celkem
3 490,72	1 731,20	5 221,92
66,85%	33,15%	100,00%

Zdroj: vlastní výpočty

Tab. 6: Velikost výdajů podle velikostních kategorií obcí výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005

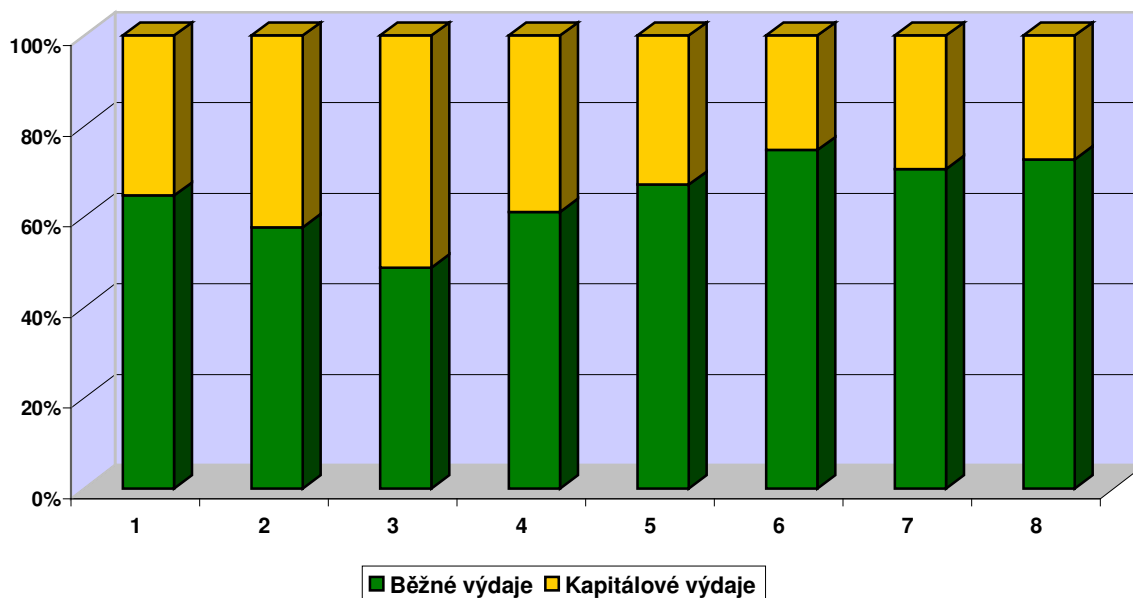
Kategorie	A	B	C	D	E	F	G	H
Běžné výdaje	56,27	234,43	247,88	325,12	579,71	340,35	480,20	1 226,77
Variační koeficient v %	95,25	81,27	71,32	29,92	116,70	32,01	12,84	-
Podíl běžných výdajů na celkových v %	64,68	57,72	48,82	61,01	67,08	74,71	70,56	72,69
Kapitálové výdaje	30,73	171,71	259,86	207,81	284,55	115,20	200,39	460,94
Variační koeficient v %	293,54	188,70	202,30	101,62	89,24	46,55	12,86	-
Podíl kapitálových výdajů na celkových v %	35,32	42,28	51,18	38,99	32,92	25,29	29,44	27,31
Výdaje celkem	86,99	406,14	507,73	532,93	864,25	455,55	680,58	1687,73

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky 6 je patrné, že podíl běžných a kapitálových výdajů se liší podle velikosti obce. Nejvyšší podíl kapitálových výdajů (51,18%) na celkových výdajích je zaznamenán u kategorie obcí C, kde je počet obyvatel od 500 do 999 a v této kategorii je 38 obcí. Velikost kapitálových výdajů na investice u menších obcí je podmíněna potřebou investování do základní vybavenosti obcí, investiční akce zahrnují především plynofikaci, dále rekonstrukce a opravy místních komunikací, budování vodovodních řadů a stavby či rekonstrukce bytových jednotek. S nárůstem velikosti obce se podíl kapitálových výdajů postupně snižuje. U kategorie obcí F, kde je počet obyvatel od 5 000 do 9 999 a patří sem

obce Kaplice, Vimperk a Týn nad Vltavou, byl zaznamenán nejnižší podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích a to pouze 25,29%. Pro názornost je použito grafické vyjádření.

Graf 1: Podíl běžných a kapitálových výdajů obcí výběrového vzorku za rok 2005

Z uvedených tabulek a grafu je patrné, že běžné výdaje jsou rozhodující položkou v rozpočtech obcí. Největší podíl na velikosti běžných výdajů mají neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím a nákup vody, paliv, energie, služeb a ostatních služeb.

Zajímavé je také porovnat velikost běžných a kapitálových výdajů obcí na obyvatele výběrového vzorku s velikostí výdajů obcí na obyvatele celé České republiky.

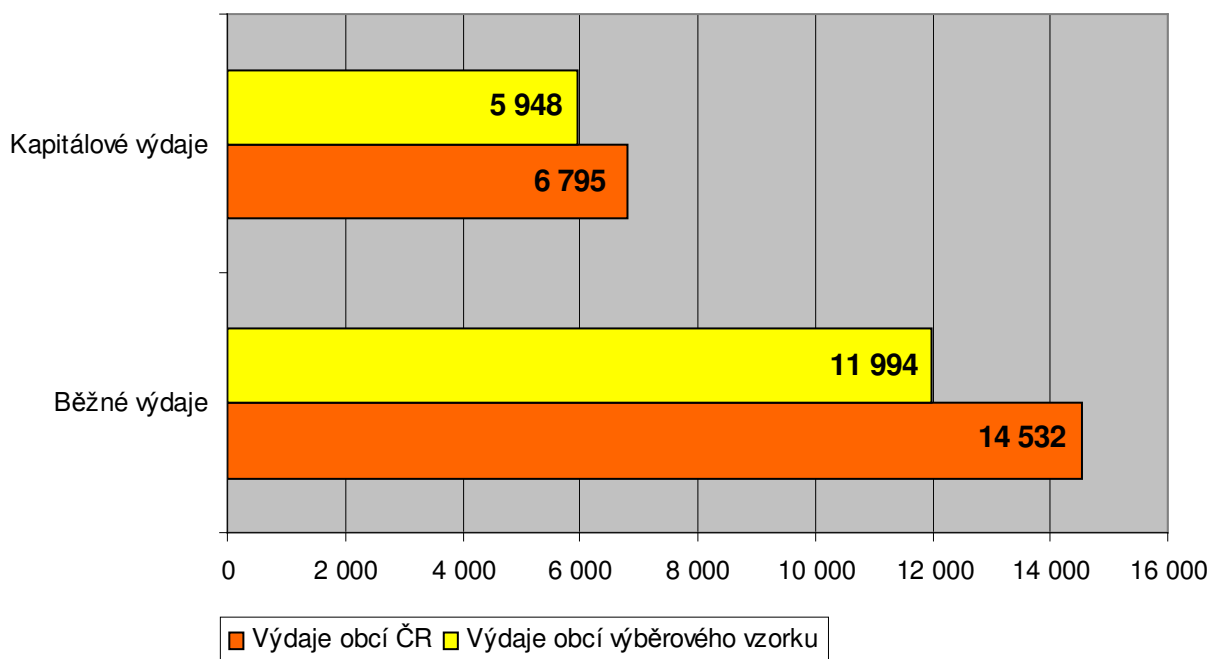
Tab. 7: Výdaje obcí na obyvatele výběrového vzorku a ČR za rok 2005 v Kč

	Běžné výdaje	Kapitálové výdaje
Obce výběrového vzorku	11 994	5 948
Obce České republiky	14 532	6 795

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>,
+ vlastní výpočty

Pro lepší názorné porovnání je použito grafické zobrazení.

Graf 2: Běžné a kapitálové výdaje na obyvatele obcí výběrového vzorku a ČR v roce 2005

4.1. Běžné výdaje

Tab. 8: Výdaje třídy páté podle seskupení položek výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005

	Název	Výdaje	% - ní podíl
Třída 5	Běžné výdaje	3 490,72	100,00
Seskupení položek 50	Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné	710,69	20,36
Seskupení položek 51	Neinvestiční nákupy a související výdaje	1 309,91	37,53
Seskupení položek 52	Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím	239,45	6,86
Seskupení položek 53	Neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům	896,56	25,68
Seskupení položek 54	Neinvestiční transfery obyvatelstvu	313,27	8,97
Seskupení položek 59	Ostatní neinvestiční výdaje	20,84	0,60

Zdroj: vlastní výpočty

Z běžných výdajů se financují běžné potřeby obce v příslušném rozpočtovém roce. Běžné výdaje jsou objemově rozhodující skupinou výdajů municipálních rozpočtů.

Největší podíl na běžných výdajích (téměř 38%) mají výdaje na **neinvestiční nákupy a související výdaje**. Mezi tyto výdaje patří nákup materiálu, úroky a ostatní finanční výdaje, nákup vody, paliv a energie, nákup služeb a ostatní nákupy. Z této skupiny lze jako rozhodující určit položku nákup služeb, která u výběrového vzorku představuje 45,42% výdajů. Lze sem zahrnout výdaje na služby pošt, telekomunikací a radiokomunikací, služby peněžních ústavů, nájemné, nájemné za půdu, konzultační, poradenské a právní služby, či služby v oblasti školení a vzdělávání. Druhou nejobemnější položkou jsou ostatní nákupy, která zde tvoří necelých 30%. Jedná se o výdaje vynaložené na opravy a udržování, programové vybavení, cestovné, pohoštění, nebo také příspěvky na ošacení. 12,14-ti % podíl představují výdaje na nákup vody, paliv a energie. Další položkou jsou výdaje na nákup materiálu, kam lze mimo jiné zařadit nákup potravin, ochranných pomůcek, léků a zdravotnického materiálu, knih, učebních pomůcek a tisku. Na výši položky neinvestiční nákupy a související výdaje má bezesporu velký vliv růst cen.

Druhou příčku v podílu na běžných výdajích zaujímá seskupení položek **neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům**, které tvoří téměř 26% všech běžných výdajů. Patří sem neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně, neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (například příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím, transfery vysokým školám), převody vlastním fondům (například převody do vlastních fondů hospodářské činnosti, převody do fondu kulturních a sociálních potřeb či do vlastních rezervních fondů) a ostatní neinvestiční transfery jiným veřejným rozpočtům.

Další v pořadí je seskupení položek 50 **výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné**. Tyto výdaje lze rozdělit do dvou skupin. Do první patří výdaje na platy zaměstnanců, včetně odměn, odstupného a odchodného, ostatní osobní výdaje, kam lze zařadit odměny za práce konané mimo pracovní poměr, odměny členům odborných komisí obcí, odměny dle předpisů o autorském právu, odměny za využití vynálezů, apod. První skupina tvoří necelých 76% z celkových výdajů na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné. Druhou částí je povinné pojistné placené zaměstnavatelem, které pak tvoří 24% z výdajů na tuto položku.

Seskupení položek 54 **neinvestiční transfery obyvatelstvu** tvoří zejména sociální dávky, náhrady povahy rehabilitační (například náhrady členům odboje či soudní rehabilitace), stipendia studentům a aspirantům, dary obyvatelstvu, kapesné chovancům

ústavů a dětských domovů, nebo přímé příspěvky na nákup rekreačních nebo lázeňských poukazů.

Dalším seskupením položek jsou *neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím*. Nejčastější výdaje představují dotace nefinančním podnikatelským subjektům – fyzickým osobám, dotace nefinančním podnikatelským subjektům – právnickým osobám, dotace obecně prospěšným organizacím, dotace občanským sdružením, dotace politickým stranám a hnutím či církvím a náboženským společnostem.

Nejmenší objem výdajů (pouze 0,60% z celkových běžných výdajů) vykazuje seskupení položek 59 *ostatní neinvestiční výdaje*. Sem patří nespecifikované rezervy či výdaje z finančního vypořádání minulých let.

4.1.1. Analýza výdajů podle velikostních kategorií

Jak je z předchozího zřejmé, výše výdajů obcí se s jejich velikostí mění. Proto budou výdaje, které mají nevyšší podíl na celkových výdajích, analyzovány podle velikostních kategorií obcí.

Tab. 9: Výdaje u seskupení položek 50 výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné podle velikostních kategorií za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil.Kč	Počet obyvatel obcí v dané kategorii	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	13,25	5 326	2 487	97,26
B	56,27	24 301	2 341	59,06
C	62,45	25 563	2 443	50,14
D	83,44	37 476	2 226	30,43
E	119,04	54 555	2 182	70,59
F	75,73	23 467	3 227	13,14
G	100,83	25 731	3 919	14,92
H	199,69	94 622	2 110	-
Celkem	710,69	291 041	2 442	-

Zdroj: vlastní výpočty

Z uvedeného porovnání lze vyčíst, že v této skupině jsou výdaje na obyvatele téměř shodné v každé z velikostních kategorií. Pouze u kategorie F a G jsou výdaje o 785,- Kč až 1 477,- Kč vyšší než je průměrná hodnota u výběrového vzorku obcí. Lze předpokládat, že uvedená shoda ve výdajích souvisí s tím, že každá obec má takovou potřebu zaměstnanců a s tím související pojistné placené obcí, která odpovídá velikosti dané obce.

Tab. 10: Velikost výdajů u seskupení položek 51 neinvestiční nákupy a související výdaje podle velikostních kategorií za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil.Kč	Počet obyvatel obcí v dané kategorii	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	33,88	5 326	6 361	82,11
B	131,94	24 301	5 429	56,41
C	143,91	25 563	5 629	67,88
D	163,75	37 476	4 369	36,78
E	223,58	54 555	4 098	56,19
F	111,78	23 467	4 763	4,49
G	141,29	25 731	5 491	6,33
H	359,78	94 622	3 802	-
Celkem	1 309,91	291 041	4 501	-

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky 10 je patrné, že u seskupení položek 51 neinvestiční nákupy a související výdaje jsou nejvyšší výdaje na obyvatele u kategorie obcí A, u této kategorie dosáhla hodnota variačního koeficientu je rovněž nejvyšší hodnoty.

Tab. 11: Velikost výdajů u seskupení položek 53 neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům podle velikostních kategorií za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil.Kč	Počet obyvatel obcí v dané kategorii	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	6,04	5 326	1 133	183,72
B	30,59	24 301	1 259	140,90
C	52,29	25 563	2 045	174,24
D	69,26	37 476	1 848	50,14
E	175,11	54 555	3 210	84,37
F	71,83	23 467	3 061	6,14
G	107,31	25 731	4 170	16,01
H	384,13	94 622	4 060	-
Celkem	896,56	291 041	3 081	-

Zdroj: vlastní výpočty

Ze srovnání výdajů u seskupení položek 53 neinvestiční transfery a některé další platby je zřejmé, že jsou rozdíly ve velikosti výdajů značně velké. Průměrná hodnota výdajů na obyvatele je 3 081,- Kč. Značně podprůměrné hodnoty byly zaznamenány u velikostních kategorií A, B a C, naopak vyšších hodnot bylo dosaženo u velikostních kategorií obcí G a H.

4.2 Kapitálové výdaje

Tab. 12: Výdaje třídy šesté podle seskupení položek výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005

	Název	Výdaje	% - ní podíl
Třída 6	Kapitálové výdaje	1 731,20	100,00
Seskupení položek 61	Investiční nákupy a související výdaje	1 588,02	91,73
Seskupení položek 62	Nákup akcií a majetkových podílů	32,38	1,87
Seskupení položek 63	Investiční transfery	74,92	4,33
Seskupení položek 64	Investiční půjčky	35,88	2,07

Zdroj: vlastní výpočty

Kapitálové výdaje zahrnují skutečné platby na pořízení dlouhodobého majetku pro činnost organizace a výdaje související s tímto pořízením, které vstupují do pořizovací ceny investice.

Téměř 92% z veškerých kapitálových výdajů připadá na seskupení položek 61 *investiční nákupy a související výdaje*. Zde jsou zaznamenávány výdaje na pořízení nehmotného a hmotného dlouhodobého majetku, pozemků a výdaje související s investičními nákupy, jako jsou poskytnuté investiční příspěvky, investiční úroky a daně placené v souvislosti s investicí.

Seskupení položek 63 *investiční transfery*, kde jsou výdaje ve výši necelých 75 milionů korun (4,33% z celkových kapitálových výdajů), představují investiční dotace finančním institucím, nefinančním podnikatelským subjektům – fyzickým a právníckým osobám, investiční transfery obecně prospěšným organizacím, občanským sdružením, církvím a náboženským společnostem. Zahrnuje také investiční transfery poskytované vysokým školám.

Obce mohou vynakládat také prostředky na *nákup akcií a majetkových podílů* v rámci seskupení položek 62. Ve výběrovém vzorku byly tyto výdaje zaznamenány pouze u devíti obcí. Z toho 80% těchto výdajů vynaložila obec České Budějovice, která v roce 2005 nakoupila akcie v hodnotě 1 milion korun a majetkové podíly v celkové hodnotě 25 milionů Kč.

Dalšími zaznamenanými kapitálovými výdaji ve výběrovém vzorku jsou *investiční půjčky*. Nejčastějšími jsou investiční půjčky obyvatelstvu. Dále do této skupiny patří investiční půjčky podnikatelským subjektům, neziskovým a podobným organizacím,

veřejným rozpočtům centrální úrovně, veřejným rozpočtům územní úrovně, půjčky příspěvkovým a podobným organizacím a investiční půjčky do zahraničí.

4.2.1. Analýza podle velikostních kategorií

Tab. 13: Velikost výdajů u seskupení položek 61 investiční nákupy a související výdaje podle velikostních kategorií za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil. Kč	Počet obyvatel obcí v dané kategorii	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	29,27	5 326	5 496	205,93
B	163,07	24 301	6 710	185,95
C	246,02	25 563	9 624	214,38
D	205,55	37 476	5 485	103,15
E	252,38	54 555	4 626	92,03
F	111,93	23 467	4 769	45,25
G	194,06	25 731	7 542	10,87
H	385,74	94 622	4 077	-
Celkem	1 588,02	291 041	5 456	-

Zdroj: vlastní výpočty

Na základě této tabulky můžeme potvrdit, že potřeba investovat je až na výjimky u menších obcí vyšší než u obcí větších. Výdaje obcí velikostních kategorií A až D jednoznačně převyšují průměr celého výběrového vzorku. U kategorie C je to téměř o 177% vyšší hodnota než je průměr. Nejnižší hodnoty dosáhla kategorie H, kde jsou pouze České Budějovice, která má o 1 379,- Kč nižší hodnotu než je průměr.

Tab. 14: Velikost výdajů u seskupení položek 63 investiční transfery podle velikostních kategorií za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil. Kč	Počet obyvatel obcí v dané kategorii	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	0,18	5 326	34	295,51
B	2,30	24 301	94	194,09
C	9,22	25 563	361	217,88
D	2,17	37 476	58	103,15
E	7,87	54 555	144	92,03
F	3,28	23 467	140	45,25
G	5,88	25 731	228	10,87
CH	44,03	94 622	465	-
Celkem	74,92	291 041	257	-

Zdroj: vlastní výpočty

U tohoto porovnání je patrné, že se výdaje na obyvatele s velikostí obcí zvyšují. Nejvyšší výdaje na obyvatele zaznamenala kategorie H, naopak nejnižší kategorie A.

5. Analýza struktury výdajů podle odvětvového členění

Odvětvové členění výdajů obcí se řídí podle Vyhlášky č. 323/2002 Sb., Ministerstva financí, o rozpočtové skladbě.

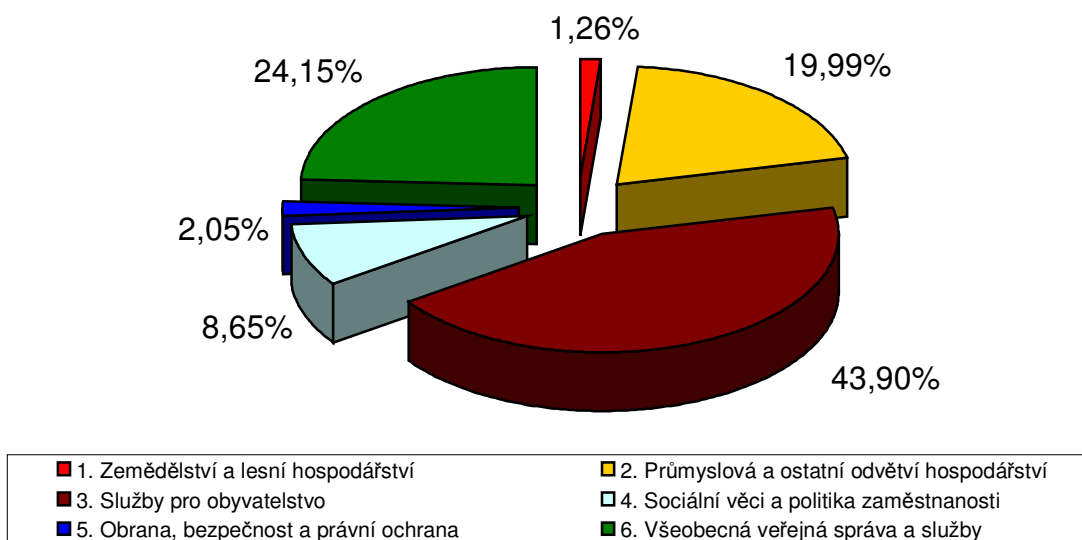
Pro zhodnocení struktury výdajů celého souboru obcí výběrového vzorku lze vyjít ze skutečné velikosti výdajů v jednotlivých věcných oblastech výdajů obecních rozpočtů. Je vhodné vybrat takové výdajové oblasti, které mají největší váhu, jsou největší výdajovou položkou obecních rozpočtů. Pro výběr těchto oblastí je vhodné uvést velikost výdajů v jednotlivých skupinách.

Tab. 15: Velikost výdajů obcí výběrového vzorku dle odvětvového členění v mil.Kč za rok 2005

Skupina	Výdajová oblast rozpočtů obcí	Výdaje	Podíl na celkových výdajích v %
1	Zemědělství a lesní hospodářství	65,73	1,26
2	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	1 044,12	19,99
3	Služby pro obyvatelstvo	2 292,30	43,90
4	Sociální věci a politika zaměstnanosti	451,64	8,65
5	Obrana, bezpečnost a právní ochrana	106,94	2,05
6	Všeobecná veřejná správa a služby	1 261,18	24,15
	Celkem	5 221,91	100,00

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 3: Podíl skupin na celkových výdajích obcí výběrového vzorku za rok 2005

Z tabulky 15 lze odvodit, že mezi výdaje obcí s největší vahou patří výdaje v oblastech: Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, Služby pro obyvatelstvo a Všeobecná veřejná správa a služby. Tyto tři oblasti pokrývají 88% veškerých výdajů obcí. Největší, přes 43-ti procentní podíl mají výdaje v oblasti služby pro obyvatelstvo. Oblast všeobecná veřejná správa a služby zaujímá 24-ti procentní podíl na celkových výdajích a oblast průmyslová a ostatní odvětví hospodářství zaujímá 20-ti % podíl.

Zajímavé je také porovnání výdajů obcí výběrového vzorku na obyvatele s výdaji obcí celé České republiky na obyvatele .

Tab. 16: Výdaje obcí výběrového vzorku a výdaje obcí ČR za rok 2005

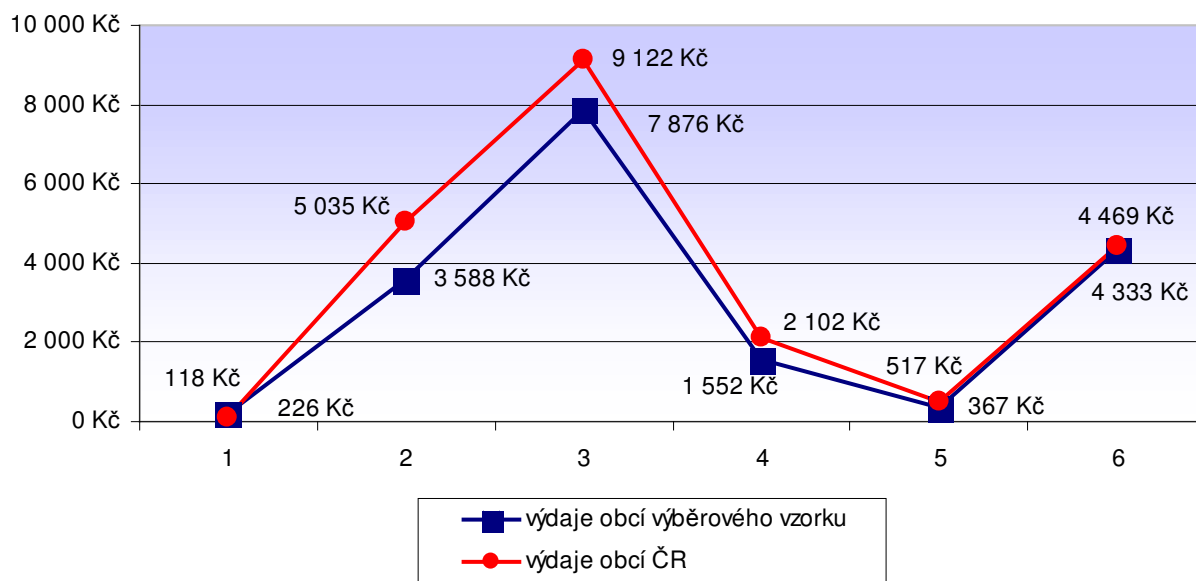
Skupina	Výdaje obcí výběrového vzorku v mil. Kč	Výdaje obcí výběrového vzorku na obyvatele v Kč	Výdaje obcí ČR v mil. Kč	Výdaje obcí ČR na obyvatele v Kč
1	65,73	226	1 207,89	118
2	1 044,12	3 588	51 524,06	5 035
3	2 292,30	7 876	93 359,39	9 122
4	451,64	1 552	21 515,24	2 102
5	106,94	367	5 289,34	517
6	1 261,18	4 333	45 736,66	4 469

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Z tohoto porovnání vyplývá, že výdaje obcí výběrového vzorku jsou ve všech oblastech pod průměrem celé České republiky. Jedinou výjimku tvoří skupina první zemědělství a lesní hospodářství, kde jsou výdaje na obyvatele u výběrového vzorku téměř dvakrát vyšší než je průměrná hodnota obcí České republiky.

Pro lepší zhodnocení následuje grafické zobrazení velikosti výdajů obcí na obyvatele za rok 2005.

Graf 4: Velikost výdajů obcí na obyvatele výběrového vzorku a ČR podle odvětvového členění za rok 2005

5.1 Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství

Tato skupina výdajů je členěna na 5 oddílů.

Z následující tabulky 17 je patrné, že nejvíce jsou vynakládány prostředky v oblasti dopravy a vodního hospodářství, které představují téměř 96% všech výdajů ve skupině průmyslová a ostatní odvětví hospodářství.

Tab. 17: Velikost výdajů skupiny průmyslová a ostatní odvětví hospodářství v mil.Kč za rok 2005

	Název	Výdaje	% -ní podíl
Skupina 2	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	1 044,12	100,00
Oddíl 21	Průmysl, stavebnictví, obchod a služby	43,81	4,20
Oddíl 22	Doprava	698,15	66,86
Oddíl 23	Vodní hospodářství	300,27	28,76
Oddíl 24	Spoje	1,78	0,17
Oddíl 25	Všeobecné hosp. záležitosti a ostatní ekonom. funkce	0,10	0,01

Zdroj: vlastní výpočty

V oblasti **dopravy** pak největšího podílu dosahují výdaje na pozemní komunikace, které představují 66,6% (465 mil.Kč) z výdajů na dopravu a výdaje na silniční dopravu,

kteře představují 32,5% (227 mil.Kč). V této oblasti se financují činnosti spojené například se správou, údržbou, opravami a obnovou komunálních komunikací. Patří se i výstavba chodníků, parkovišť či cyklistických stezek. Financuje se veřejná meziměstská i městská doprava, zabezpečuje se územní dopravní obslužnosti a cenové dotace například na zlevněné žakovské jízdné. Tyto výdaje zahrnují i výdaje spojené s dopravním značením, odtahem vraků a jiných předmětů bránících silniční dopravě.

V oblasti *vodního hospodářství* jsou nejvýznamnější výdaje spojené se zásobováním pitnou vodou, kde je důležitá vodárenská infrastruktura, veřejné vodovody a zdroje pitné vody. Další důležitou oblastí je odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly. Zde jsou výdaje vynakládány na sběr a čištění odpadních vod, tj. odvádění odpadních vod, srážkových vod, kanalizační sítě a čistírny odpadních vod. Výdaje jsou vynakládány také na vodní toky a vodohospodářská díla, na jejich údržbu a rekonstrukci.

V oblasti *zemědělství a lesního hospodářství* jsou prostředky používány na zemědělskou a potravinářskou činnost a rozvoj, na regulaci zemědělské produkce, organizaci trhu a poskytování podpor. Dále také na lesní hospodářství, na správu v zemědělství a na zemědělský a lesnický výzkum a vývoj.

5.1.1. Výdaje obcí podle velikostních kategorií

Tab. 18: Velikost výdajů skupiny průmyslová a ostatní odvětví hospodářství podle velikostních kategorií obcí za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil. Kč	Počet obyvatel	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	16,14	5 326	3 031	147,36
B	125,21	24 301	5 153	190,60
C	85,53	25 563	3 346	94,90
D	87,24	37 476	2 328	69,27
E	105,86	54 555	1 940	74,24
F	73,61	23 467	3 137	21,49
G	143,70	25 731	5 585	7,50
H	406,83	94 622	4 300	-
Celkem	1 044,12	291 041	3 588	-

Zdroj: vlastní výpočty

Z porovnání výdajů na obyvatele lze vyčíst, že výdaje u všech velikostních kategorií oscilují kolem průměrné hodnoty 3 588,- Kč na obyvatele v rozmezí 2 tis.Kč. Nejmenší hodnoty 1 940,- Kč na obyvatele dosáhly obce zařazené do kategorie E, naopak nejvyšší hodnoty 5 585,- Kč připadají na kategorii G.

5.2. Služby pro obyvatelstvo

Tato skupina je členěna na 8 oddílů.

Z tabulky 19 lze vyčíst, že v oblasti služby pro obyvatelstvo první místo ve velikosti vynakládaných prostředků zauímají výdaje na bydlení, komunální služby a územní rozvoj, které tvoří 42% z celkových výdajů v této oblasti. Druhé místo patří výdajům na vzdělávání, které tvoří necelých 20% a následují je výdaje na ochranu životního prostředí (15,4%) a na kulturu, církve a sdělovací prostředky (12,8%).

Tab. 19: Velikost výdajů skupiny služby pro obyvatelstvo v mil.Kč za rok 2005

	Název	Výdaje	% -ní podíl
Skupina 3	Služby pro obyvatelstvo	2 292,30	100,00
Oddíl 31	Vzdělávání	447,65	19,53
Oddíl 33	Kultura, církve a sdělovací prostředky	293,31	12,80
Oddíl 34	Tělovýchova a zájmová činnost	208,74	9,11
Oddíl 35	Zdravotnictví	23,95	1,04
Oddíl 36	Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	964,21	42,06
Oddíl 37	Ochrana životního prostředí	352,32	15,37
Oddíl 38	Výzkum a vývoj odvětvově nespecifikovaný	2,11	0,09

Zdroj: vlastní výpočty

Oblast *bydlení, komunální služby a územní rozvoj* financuje rozvoj bydlení a bytové hospodářství, což získávání pozemků pro bytovou výstavbu či výdaje, kterými jsou zabezpečovány bytové služby pro vlastní zaměstnance. Další oblastí jsou výdaje na komunální služby a územní rozvoj, které zahrnují úhradu výdajů na veřejné osvětlení, pohřebnictví, výstavba a údržba místních inženýrských sítí, lokální zásobování teplem, či územní plánování a rozvoj. Je také financována správa v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje a také výzkum a vývoj v této oblasti.

Vzdělávání zahrnuje financování spojené se zařízením předškolní výchovy a základního vzdělávání, se školami zajišťujícími střední vzdělávání, ale také se školskými zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, výchovnými a diagnostickými ústavami pro děti a mládež. Další oblast pokrývá výdaje spojené s vyšším odborným a s vysokoškolským vzděláním, s výzkumem a vývojem na vysokých školách, s menzami a kolejemi.

Výdaje spojené s *ochranou životního prostředí* jsou vynakládány především na ochranu ovzduší a klimatu, což se týká odstraňování tuhých či plyných emisí, změny technologií vytápění, či monitoringu ochrany ovzduší. Další významnou oblastí je oblast nakládání s odpady, která zahrnuje sběr a odvoz komunálních, nebezpečných a ostatních odpadů a jejich využívání a zneškodňování, zaměřuje se také na prevenci vzniku odpadů. Dále je financována ochrana a sanace půdy a podzemní vody, ochrany přírody a krajiny, omezování hluku a vibrací, správa v ochraně životního prostředí, ochrana proti záření a také výzkum životního prostředí. Tato oblast také zahrnuje ekologickou výchovu a osvětu a ekologii v dopravě.

Oblast *kultura, církve a sdělovací prostředky* zahrnuje činnosti spojené s divadlem, hudbou, filmovou tvorbou a její distribucí, s kiny, knihovnami, muzei a galeriemi, s vydavatelskou a výstavní činností. Zahrnuje také ochranu památek a péči o kulturní dědictví a národní a historické povědomí. Tato oblast je spojená s činností registrovaných církví a náboženských společností a také se rozhlasem a televizí.

Poslední objemnou výdajovou oblast reprezentuje *tělovýchova a zájmová činnost*. Zde jsou podporovány sportovní oddíly, sportovní akce a závody. Zahrnuje péči o sportoviště, tělocvičny, sportovní haly, plavecké bazény apod. Důležitá je také podpora činnosti domů dětí a mládeže.

5.2.1. Výdaje obcí podle velikostních kategorií

Tab. 20: Velikost výdajů skupiny služby pro obyvatelstvo podle velikostních kategorií obcí za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil. Kč	Počet obyvatel	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	27,06	5 326	5 081	205,82
B	151,91	24 301	6 251	165,38
C	304,63	25 563	11 917	188,72
D	275,61	37 476	7 354	61,40
E	448,48	54 555	8 221	79,27
F	172,21	23 467	7 338	21,99
G	241,56	25 731	9 388	6,33
CH	670,82	94 622	7 089	-
Celkem	2 292,30	291 041	7 876	-

Zdroj: vlastní výpočty

Průměrné výdaje na obyvatele této skupiny jsou vyčísleny na 7 876,- Kč. Obce v kategorii C převyšují průměrné výdaje o 4 041,- Kč na obyvatele. Naopak podprůměrné výdaje jsou zaznamenány u kategorií A a B.

5.3 Všeobecná veřejná správa a služby

Skupina je členěna na 4 oddíly.

Ve skupině 6 Všeobecná veřejná správa a služby zaujímají výdaje na státní moc, státní správu, územní samosprávu a politické strany spolu s finančními operacemi přes 87% veškerých výdajů ve skupině.

Tab. 21: Velikost výdajů skupiny všeobecná veřejná správa a služby v mil.Kč za rok 2005

	Název	Výdaje	% -ní podíl
Skupina 6	Všeobecná veřejná správa a služby	1 261,18	100,00
Oddíl 61	Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany	878,48	69,66
Oddíl 62	Jiné veřejné služby a činnosti	0,38	0,03
Oddíl 63	Finanční operace	228,41	18,11
Oddíl 64	Ostatní činnosti	153,91	12,20

Zdroj: vlastní výpočty

V oblasti všeobecné veřejné správy a služeb má na celkových výdajích největší podíl oddíl 61 *Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany*. Z této oblasti jsou financovány především zastupitelské orgány, regionální a místní správa, výzkum ve státní správě a samosprávě a také politické strany a hnutí. Z celkové částky 878,48 mil.Kč připadá 772,58 mil.Kč (91,06%) na výdaje spojené s regionální a místní správou a téměř celý zbytek objemu výdajů (105,9 mil.Kč) připadá na zastupitelstva obcí.

Druhé místo zaujímá oddíl 63 *Finanční operace*, který představuje 18,11% z celkových výdajů. Do této oblasti patří především převody vlastním fondům v rozpočtech územní úrovně, pojištění funkčně nspecifikované, výdaje z finančních operací a také soudní a mimosoudní rehabilitace.

Mezi *ostatní činnosti* patří například územní vyrovnávací dotace územním rozpočtům či výdaje spojené s finančním vypořádáním předchozích let.

Jiné veřejné služby a činnosti mají na celkových výdajích jen nepatrný podíl. Spadají sem výdaje například na archivní činnost, humanitární a rozvojová zahraniční pomoc, či mezinárodní spolupráci. Tyto činnosti nejsou na obecní úrovni typické, proto také výdaje dosahují pouze částky 377,54 tis.Kč. V výběrovém vzorku se tyto výdaje objevily pouze u deseti obcí a u sedmi z nich se jednalo o mezinárodní humanitární pomoc v celkové výši 370,33 tis.Kč.

5.3.1. Výdaje obcí podle velikostních kategorií

Tab. 22: Velikost výdajů skupiny všeobecná veřejná správa a služby podle velikostních kategorií obcí za rok 2005

Velikostní kategorie	Výdaje v mil. Kč	Počet obyvatel	Výdaje na obyvatele v Kč	Variační koeficient v %
A	37,76	5 326	7 089	215,81
B	118,26	24 301	4 866	128,94
C	134,22	25 563	5 251	126,91
D	138,15	37 476	3 686	37,76
E	484,89	54 555	8 888	177,53
F	417,42	23 467	17 788	54,45
G	1 136,98	25 731	44 187	11,09
CH	3 399,11	94 622	35 923	-
Celkem	5 866,79	291 041	20 158	-

Zdroj: vlastní výpočty

Na základě tabulky 22 lze říci, že s růstem velikosti obce se výdaje na veřejnou správu a služby rostou. Průměrná hodnota na obyvatele je 20 158,- Kč. U kategorie G je zaznamenána více jak dvojnásobná velikost výdajů, naopak u kategorie D je velikost výdajů na úrovni 3 686,- Kč na obyvatele, což je více jak pětkrát menší hodnota než je průměr. Bezsporně je tento jev ovlivněn rozsahem úkolů, které stát obcím svěřuje, ať již v samostatné, zejména však přenesené působnosti při výkonu státní správy. Lze říci, že čím je obec větší, tím složitější je zabezpečit její veřejnou správu a tím vyšší kvantitu a náročnost služeb musí zajistit pro své obyvatelstvo.

6. Dynamika výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje

Této kapitole diplomové práce budou analyzovány výdaje všech 623 obcí a 23 DSO celého Jihočeského kraje (dále JčK) za období let 2001-2005.

6.1 Dynamika výdajů obcí a DSO podle druhového členění

Tab. 23: Dynamika běžných a kapitálových výdajů obcí a DSO JčK v mil.Kč

	2001	2002	2003	2004	2005
Běžné výdaje	6 884,923	8 169,034	10 426,692	9 975,402	7 578,618
Kapitálové výdaje	3 836,315	3 597,513	4 273,633	4 693,824	4 014,146
Výdaje celkem	10 721,238	11 766,547	14 700,325	14 669,226	11 592,764

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Tab. 24: Index meziročního růstu výdajů obcí a DSO JčK

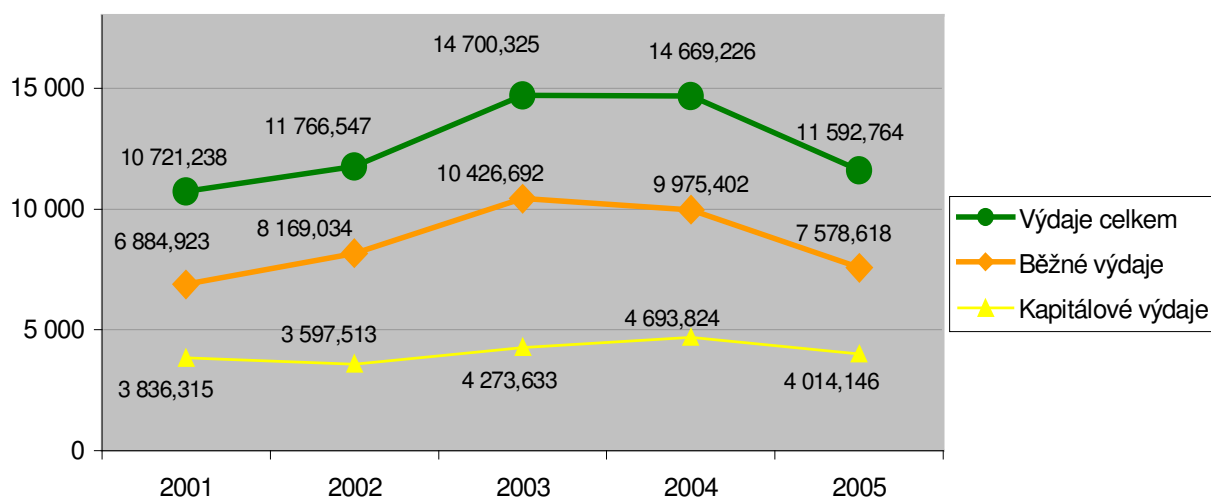
	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Běžné výdaje	1,19	1,28	0,96	0,76
Kapitálové výdaje	0,94	1,19	1,10	0,86
Výdaje celkem	1,10	1,25	0,99	0,79

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Od roku 2001 do roku 2003 docházelo k růstu celkových výdajů obcí a DSO v Jihočeském kraji. V roce 2004 došlo k zanedbatelnému poklesu výdajů a naopak v roce 2005 došlo k významnému poklesu celkových výdajů, a to v celkové částce 3 076,462 mil.Kč oproti roku 2004. K tomuto poklesu došlo díky poklesu běžných výdajů, které oproti roku 2004 zaznamenaly pokles o 2 396,784 mil.Kč (pokles o 24%) a díky poklesu kapitálových výdajů, které klesly o 679,678 mil.Kč (pokles o 14%).

Pro názornost následuje grafické vyjádření dynamiky běžných, kapitálových a celkových výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje za období let 2001 – 2005.

Graf 5: Dynamika běžných a kapitálových výdajů obcí s DSO JČK v mil. Kč

6.1.1 Běžné výdaje

Úhrnný objem běžných výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje v roce 2005 dosáhl 7 578,618 mil.Kč a byl nižší proti roku 2004 o 2 396,784 mil.Kč.

Tab. 25: Dynamika vybraných položek běžných výdajů obcí a DSO JČK v mil.Kč

	2001	2002	2003	2004	2005
Neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím	1 602,271	2 066,874	3 260,779	3 412,883	1 221,035
Nákupy zboží a služeb	2 534,605	3 222,854	3 588,900	2 971,678	3 206,727
- nákup materiálu	420,989	408,058	265,702	249,293	268,403
- nákup vody, paliv, energie, služeb a ostatních služeb	2 113,616	2 814,796	3 323,198	2 722,385	2 938,324

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Tab. 26: Index meziročního růstu vybraných položek běžných výdajů obcí a DSO JČK

	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím	1,29	1,58	1,05	0,36
Nákupy zboží a služeb	1,27	1,11	0,83	1,08

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Objemově největší položkou, která tvořila 36,50% běžných výdajů nezbytných pro chod obcí a jejich organizací, byl nákup materiálu, nákup vody, paliv, energie, služeb a ostatních nákupů. V roce 2005 v porovnání s rokem 2004 došlo u této položky k nárůstu o 235,049 mil.Kč.

Výrazná změna v poklesu běžných výdajů v roce 2005 byla způsobena novým školským zákonem, který vstoupil v platnost počínaje lednem 2005 a který zásadně změnil způsob financování přímých nákladů na vzdělání. Jedná se o nejvýznamnější pokles v rámci běžných výdajů a byl vykázán na položce neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím (viz. první řádek tabulky 25). Jedná se o přímé náklady na vzdělání na základních školách zřizovaných obcemi, ale financovanými přímo z rozpočtů krajů. Příspěvkové organizace v odvětví školství v rámci této položky čerpaly výdaje na platy a náhrady platů, popř. mzdy a náhrady mezd, odměny za pracovní pohotovost a za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, výdaje na učební pomůcky, učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně. V roce 2005 tato částka činila 1 221,035 mil.Kč a představovala 16,11% z celkových běžných výdajů.

6.1.2 Kapitálové výdaje

Úhrnný objem kapitálových výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje v roce 2005 dosáhl 4 014,146 mil.Kč a byl nižší proti roku 2004 o 679,678 mil.Kč.

Tab. 27: Dynamika vybraných položek kapitálových výdajů obcí a DSO JČK v mil.Kč

Položka	2001	2002	2003	2004	2005
Investiční nákupy a související výdaje	3 552,030	3 358,475	4 026,552	4 483,713	3 695,347
Nákup akcií a majetkových podílů	93,748	22,554	22,007	25,097	76,048
Investiční dotace podnikatelským subjektům	51,873	65,086	65,472	42,712	30,301

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Následuje tabulka s meziročním růstem vybraných položek kapitálových výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje.

Tab. 28: Index meziročního růstu vybraných položek kapitálových výdajů obcí a DSO JČK

Položka	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Investiční nákupy a související výdaje	0,95	1,20	1,11	0,82
Nákup akcií a majetkových podílů	0,24	0,98	1,14	3,03
Investiční dotace podnikatelským subjektům	1,25	1,01	0,65	0,71

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Výdaje na investiční nákupy a související výdaje v roce 2005 byly u obcí ve srovnání s rokem 2004 nižší o 788,363 mil.Kč, což je zapříčiněno zpomalením dynamiky investiční výstavby.

U položky investiční dotace podnikatelským subjektům došlo v roce 2005 ke snížení, a to o 12,412 mil. Kč.

V roce 2005 položka nákup akcií a majetkových podílů, kterou obce vykazují v kapitálových výdajích, zaznamenala ve srovnání s roky 2002, 2003 a 2004 značný nárůst. Pouze v roce 2001 vykazovala tato položka vyšší výdaje ve srovnání s rokem 2005. V roce 2005 například obec České Budějovice nakoupila akcie v hodnotě 1 milion korun a majetkové podíly v celkové hodnotě 25 milionů Kč, což tvoří přes 34% objemu výdajů na nákup akcií a majetkových podílů.

6.2 Dynamika výdajů obcí a DSO podle odvětvového členění

Z následující tabulky 29, která podává obraz o dynamice výdajů z hlediska odvětvového členění, lze vyčíst, že nejvýraznější pokles výdajů v roce 2005 byl zaznamenán ve skupině služby pro obyvatelstvo, a to o 2 463,69 mil.Kč, které jak již bylo poznamenáno v kap. 6.1, bylo způsobeno poklesem neinvestičních transferů příspěvkovým organizacím.

Oproti roku 2004 byl zaznamenán mírný pokles u všech ostatních skupin výdajů. V roce 2003 byly vykázány nejvyšší výdaje ze všech sledovaných pěti let.

Tab. 29: Dynamika skupin výdajů obcí a DSO JČK v mil.Kč

Skupina	Výdajová oblast rozpočtů obcí	2001	2002	2003	2004	2005
1	Zemědělství a lesní hospodářství	85,36	92,93	128,53	224,25	150,84
2	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	1 955,84	2 028,67	2 824,77	2 808,15	2 398,83
3	Služby pro obyvatelstvo	5 738,99	6 271,84	7 265,70	7 509,92	5 046,23
4	Sociální věci a politika zaměstnanosti	917,57	943,32	1 294,75	1 127,11	1 073,98
5	Obrana, bezpečnost a právní ochrana	137,49	296,48	476,12	280,96	219,34
6	Všeobecná veřejná správa a služby	1 885,98	2 133,27	2 710,45	2 718,84	2 703,55
	Celkem	10 721,22	11 766,52	14 700,33	14 669,23	11 592,76

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Tab. 30: Index meziročního růstu skupin výdajů obcí a DSO JČK

Skupina	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
1	1,09	1,38	1,74	0,67
2	1,04	1,39	0,99	0,85
3	1,09	1,16	1,03	0,67
4	1,03	1,37	0,87	0,95
5	2,16	1,61	0,59	0,78
6	1,13	1,27	1,00	0,99

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Lze shrnout, že výdaje obcí mají stálý a téměř plynulý trend růstu. Souvisí to nejenom s růstem cen surovin a energií, ale také se stálým narůstáním cenové hladiny prací a služeb, které obce musí ze svých rozpočtů zabezpečovat. Rostoucí výdaje však bezesporu výrazně ovlivňuje také rozsah úkolů, které zákon obcím postupně svěřuje, až již v samostatné, zejména však přenesené působnosti při výkonu státní správy.

V roce 2001 a 2002 došlo v oblasti školství ke změnám a přímé náklady na vzdělávání byly převedeny na obce a byly hrazeny prostřednictvím obecních rozpočtů. Tato povinnost však obcím zanikla rokem 2005 a nyní jsou základní školy zřizované obcemi financovány z rozpočtu kraje. Proto byl také v roce 2005 zaznamenán tak výrazný pokles výdajů obcí.

Razantní nárůst výdajů v roce 2003 byl způsoben zrušením okresních úřadů a tím se v rozpočtech obcí objevily prostředky na výkon přenesené působnosti u obcí s rozšířenou působností.

Rok 2002 a 2003 zaznamenal růst u všech skupin výdajů, v roce 2004 došlo k významnějšímu poklesu výdajů u skupiny sociální věci a politika zaměstnanosti a u skupiny obrana, bezpečnost a právní ochrana. Naopak významný pokles výdajů u všech skupin byl zaznamenán v roce 2005. K nejvýraznějšímu poklesu došlo u skupiny zemědělství a lesní hospodářství a u skupiny služby pro obyvatelstvo, u obou skupin byl zaznamenán pokles o 33% oproti roku 2004.

6.3 Porovnání výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje s celorepublikovými údaji

Tab. 31: Přehled výdajů obcí a DSO České republiky v letech 2001-2005 (v mld. Kč, resp. v %)

	2001		2002		2003		2004		2005	
	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%
Běžné výdaje	130,1	66,5	145,4	67,8	177,0	71,2	180,4	69,8	149,6	67,5
Kapitálové výdaje	65,3	33,5	68,9	32,2	71,5	28,8	77,9	30,2	72,1	32,5
Výdaje celkem	195,4	100	214,3	100	248,5	100	258,3	100	221,7	100

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Tab. 32: Přehled výdajů obcí a DSO JČK v letech 2001-2005 (v mld. Kč, resp. v %)

	2001		2002		2003		2004		2005	
	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%
Běžné výdaje	6,9	64,5	8,2	69,5	10,4	70,7	10,0	68,0	7,6	65,5
Kapitálové výdaje	3,8	35,5	3,6	30,5	4,3	29,3	4,7	32,0	4,0	34,5
Výdaje celkem	10,7	100	11,8	100	14,7	100	14,7	100	11,6	100

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Tab. 33: Index meziročního růstu výdajů obcí a DSO České republiky a JČK

	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
ČR celkem	1,1	1,16	1,04	0,86
Jihočeský kraj	1,1	1,25	1,00	0,79

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Porovnáme-li procentní podíly běžných a kapitálových výdajů u obcí a DSO celé České republiky s podíly běžných a kapitálových výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje zjistíme, že u obou dvou porovnávaných skupin obcí docházelo v letech 2002 a 2003 k růstu podílu běžných výdajů na celkových a od roku 2004 začal tento podíl nepatrně klesat.

Z tabulky 33 je patrné, že v roce 2003 výdaje obcí a DSO Jihočeského kraje vzrostly meziročně o téměř 25%, zatímco u republikového průměru to byl zaznamenán růst výdajů pouze o 16%. Zato v meziročním srovnání 2004/2005 klesly výdaje obcí a DSO Jihočeského kraje o 21% a výdaje obcí a DSO celé České republiky klesly o 14%.

Lze říci, že struktura a dynamika výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje se v zásadě neliší od struktury a dynamiky obcí a DSO celé České republiky.

Pro lepší porovnání je třeba vyjádřit výdaje obcí a DSO ČR a Jihočeského kraje v přepočtu na obyvatele.

Tab. 34: Výdaje obcí a DSO na obyvatele Jihočeského kraje a ČR v Kč

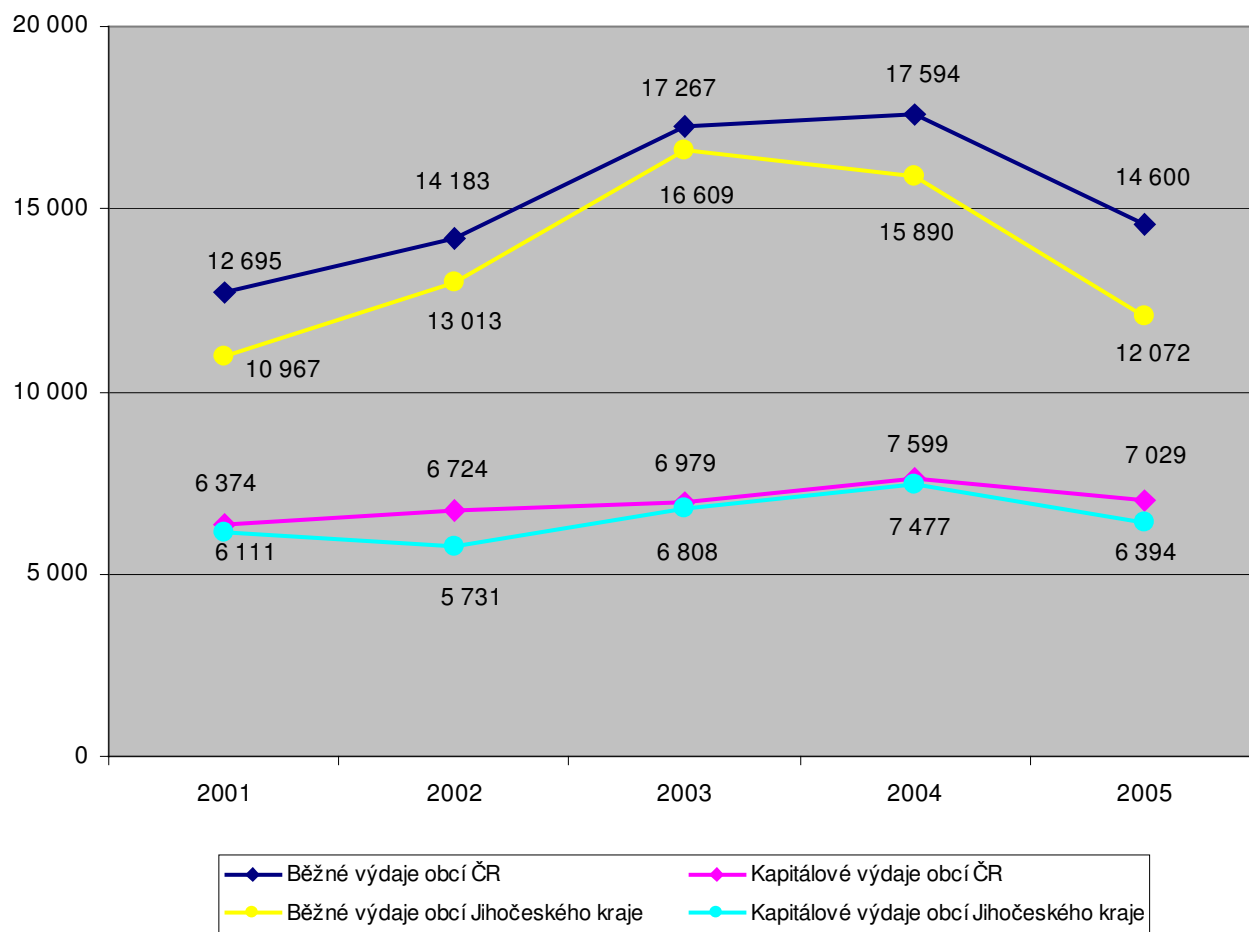
Výdaje	2001	2002	2003	2004	2005
Běžné výdaje obcí a DSO ČR	12 695	14 183	17 267	17 594	14 600
Kapitálové výdaje obcí a DSO ČR	6 374	6 724	6 979	7 599	7 029
Běžné výdaje obcí a DSO Jihočeského kraje	10 967	13 013	16 609	15 890	12 072
Kapitálové výdaje obcí a DSO Jihočeského kraje	6 111	5 731	6 808	7 477	6 394

Zdroj: ARISweb, dostupné na: <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>, + vlastní výpočty

Z tabulky 34 je patrné, že jak výdaje běžné, tak výdaje kapitálové obcí a DSO na obyvatele Jihočeského kraje jsou nižší než výdaje obcí a DSO na obyvatele České republiky. Nejvyšší rozdíl je zaznamenán v roce 2005 u běžných výdajů, kde jsou výdaje na obyvatele ČR 14 600,- Kč a výdaje na obyvatele Jihočeského kraje je o 2 528,- Kč nižší. Naopak nejmenší rozdíl byl zaznamenán v roce 2004 u kapitálových výdajů, kde výdaje obcí a DSO na obyvatele Jihočeského kraje jsou jen o 122,- Kč nižší než je zaznamenáno u výdajů České republiky.

Pro větší názornost je na následující stránce opět použito grafické vyjádření této situace.

Graf 6: Velikost běžných a kapitálových výdajů obcí a DSO na obyvatele Jihočeského kraje a České republiky

7. Faktory ovlivňující strukturu a dynamiku výdajů obcí

Jako nejdůležitější faktor, který ovlivňuje strukturu a velikost výdajů obcí lze považovat **rozsah přenesené působnosti** obcí. Rozsahem přenesené působnosti se rozumí buď správní obvod pověřený obecním úřadem (POÚ), či správní obvod obce s rozšířenou působností (ORP).

Pověřený obecní úřad je obecní úřad, který v rámci přenesené působnosti vykonává na svém území státní správu v rozsahu přiznaném „obcím s pověřeným obecním úřadem“. Obvykle tuto státní správu vykonává také pro ostatní obce v okolí. Obec s pověřeným obecním úřadem se někdy označuje jako obec II. typu nebo II. stupně (obcí I. stupně je každá obec, obcí II. stupně obec s rozšířenou působností). Některé z pověřených obecních úřadů jsou zároveň i obecními úřady obcí s rozšířenou působností, z čehož vyplývají další působnosti státní správy.

Obecní úřady (městské úřady) obcí s rozšířenou působností (tzv. obcí III. stupně) jsou mezičlánkem přenesené působnosti státní správy mezi krajskými úřady a obecními úřady. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí.

Po zrušení okresních úřadů převzalo 1. ledna 2003 podle zákona č. 314/2002 Sb. zhruba 80 % jejich působnosti 205 obcí s rozšířenou působností v rámci II. etapy reformy územní veřejné správy, která proběhla ke konci roku 2002. Některé působnosti zrušených okresních úřadů však přešly naopak na krajské úřady (například činnost dopravních úřadů).

V Jihočeském kraji v současné době existuje 38 správních obvodů s pověřeným obecním úřadem (viz Příloha 4) a 17 správních obvodů s rozšířenou působností (viz Příloha 5).

Pro účel analýzy tohoto faktoru ovlivňujícího strukturu výdajů obcí jsou vybrány 3 obce z okresu České Budějovice. První z nich je obec Borovany, která má pouze samostatnou působnost, druhou obcí je Hluboká nad Vltavou, která disponuje pověřeným obecním úřadem a třetí je obec Trhové Sviny, kde se vyskytují obě formy přenesené působnosti (POÚ i ORP).

Tab. 35: Základní přehled o obcích použitých pro analýzu za rok 2005

Obec	Rozsah přenesené působnosti	Výměra v ha	Počet obyvatel	Výdaje celkem v mil.Kč
Borovany	žádná	4233	3740	3,81
Hluboká nad Vltavou	POU	9112	4678	74,40
Trhové Sviny	POU a ORP	5280	4728	110,27

Zdroj: ČSÚ, dostupné na: <http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>

Tab. 36: Velikost výdajů dle odvětvového členění v mil. Kč za rok 2005

Oblast výdajů	Borovany	Hluboká nad Vltavou	Trhové Sviny
Zemědělství a lesní hospodářství	0,40	0,74	2,14
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	1,77	18,99	5,95
Služby pro obyvatelstvo	0,62	32,99	55,30
Sociální věci a politika zaměstnanosti	0,00	7,84	13,83
Obrana, bezpečnost a právní ochrana	0,02	0,86	2,00
Všeobecná veřejná správa a služby	1,00	12,98	31,03
Výdaje celkem	3,81	74,40	110,27

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky 36 je patrné, že rozsah přenesené působnosti má podstatný vliv na velikost výdajů obcí. Všechny tři obce mají přibližně stejný počet obyvatel (všechny spadají do velikostní kategorie E), ale výše jejich výdajů se podstatně liší. Obec Trhové Sviny, která má pověřený obecní úřad a také je obcí s rozšířenou působností má o 106,46 mil. Kč vyšší celkové výdaje než obec Borovany, která nemá ani pověřený obecní úřad, ani není obcí s rozšířenou působností. U obec Hluboká nad Vltavou, která je obcí s pověřeným obecním úřadem, byly zaznamenány celkové výdaje za rok 2005 ve výši 74,40 mil. Kč, což je o 35,87 mil. Kč nižší hodnota než u obce Trhové Sviny a zároveň o 70,59 mil. Kč vyšší hodnota než u obce Borovany.

U položky všeobecná veřejná správa a služby se výdaje těchto tří obcí významně liší, což potvrzuje to, že tyto významné rozdíly ve velikosti výdajů jsou dána právě rozsahem přenesené působnosti, proto lze tento faktor považovat za rozhodující.

Tab. 37: Dynamika běžných výdajů v mil. Kč

Obec	2001	2002	2003	2004	2005
Borovany	1,63	1,68	1,67	1,65	1,75
Hluboká nad Vltavou	41,55	60,06	76,66	64,62	47,63
Trhové Sviny	60,66	66,11	83,99	91,37	73,78

Zdroj: vlastní výpočty

Zhodnotíme-li dynamiku výdajů v letech 2001 až 2005 u těchto tří obcí (viz tab. 37) lze říci, že významný nárůst běžných výdajů byl zaznamenán mezi roky 2002 a 2003 u obcí Hluboká nad Vltavou a Trhové Sviny, což úzce souvisí s již zmiňovanou II. etapou reformy územní veřejné správy. Naopak u obce Borovany bylo zaznamenáno dokonce snížení běžných výdajů o 0,01 mil. Kč mezi roky 2002 a 2003. Výdaje obce Borovany v podstatě nereagovaly na zmíněnou reformu, protože má pouze samostatnou působnost.

Velikost výdajů a jejich struktura může být ovlivněna dalšími faktory, jako je například vybavenost obce. Vybaveností obcí se může rozumět zda se v obci nachází škola, zdravotnické zařízení, zda je vybudován vodovod, kanalizace, čistička odpadních vod, atd. Pro určení vlivu faktoru vybavenosti obce byla vybrána obec Velešín a její výstavba **kanalizace a čističky odpadních vod** v letech 2002 až 2003.

Obec Velešín se rozhodla vybudovat kanalizaci ve Velešíně-nádraží a kanalizace a čističku odpadních vod v Chodči. Výdaje na realizaci tohoto projektu byly v druhovém členění zaznamenány na položce 612 jako pořízení hmotného investičního majetku a na položce 614 jako výdaje související s tímto pořízením. V odvětvovém členění byly tyto výdaje vykázány na položce 232 odvádění a čištění odpadních vod. Následující tabulka podává přehled o výdajích položky 232 odvádění a čištění odpadních vod v letech 2001 až 2005 obce Velešín.

Tab. 38: Dynamika výdajů na položce 232 obce Velešín v mil. Kč

	2001	2002	2003	2004	2005
Kapitálové výdaje	0,59	7,73	7,18	0,10	0,00

Zdroj: vlastní výpočty

Z této tabulky 38 je zřejmé, že rozšiřování vybavenosti obcí znamená zvyšování výdajů obcí. Lze proto shrnout, že výdaje obcí se liší podle různých realizovaných projektů, které jsou financovány z rozpočtu obcí.

Dalším příkladem vlivu vybavenosti obce na velikost a strukturu výdajů obcí může být porovnání výdajů dvou obcí, z nichž v jedné se nachází **školské zařízení** a v druhé nikoliv. Byla vybrána obec Strýčice v okrese České Budějovice s 47 obyvateli a obec Újezdec v okrese Prachatice se 49 obyvateli. V obci Strýčice se nachází základní škola vyššího stupně (1.-9.ročník). U položky vzdělání byly zaznamenány výdaje ve výši 984 tis. Kč za rok 2005 a u položky tělovýchova a zájmová činnost ve výši 10 tis. Kč. Naproti tomu u obce Újezdec, kde žádné školské zařízení není byly u stejných položek vykázány výdaje pouze ve výši 10 tis. Kč.

Dalším případem může být **sociální zařízení** v obci. V okrese České Budějovice jsou porovnány dvě obce: Čížkrajice s 262 obyvateli, kde se nachází domov důchodců a Dasný s 270 obyvateli, kde se toto zařízení nenachází. U první obce byly u položky 43 sociální péče a pomoc vykázány výdaje ve výši 148 tis.Kč. U obce Dasný, kde žádný domov důchodců není, byly u stejné položky zaznamenány výdaje nulové.

Na výši výdajů obcí může mít také vliv jejich **rozloha**. Pro tento příklad byly vybrány dvě obce z velikostní kategorie B, první z nich je obec Buk s rozlohou téměř 2580 ha a druhá z nich je obec Branišov, která má rozlohu 518 ha. Zaměříme se na výdaje spojené se správou, údržbou (včetně zimní údržby), opravami, technickou obnovou, výstavbou komunálních komunikací, včetně chodníků, odstavných ploch, parkovišť a cyklistických stezek, které jsou vykazovány na položce 22 doprava. U obce Buk, která má podstatně větší rozlohu byly v roce 2005 u položky 22 zaznamenány výdaje v celkové výši 2 505 tis.Kč a u obce Branišov v celkové výši pouhých 17,95 tis.Kč. Z uvedených výdajů je zřejmé, že čím je obec větší, tím větší je její potřeba financovat a zajišťovat výstavbu, opravy a celkovou správu komunálních komunikací.

Z těchto všech uvedených příkladů vyplývá, že struktura a velikost výdajů obcí i jejich dynamika závisí na rozsahu přenesené působnosti obcí, na vybavenosti obcí a na jejich rozloze. Faktorů ovlivňujících strukturu a dynamiku výdajů obcí by se dalo najít mnoho, ale většinou souvisejí s potřebou obcí financovat určité projekty v rámci obce, které jsou velmi individuální.

8. Zhodnocení struktury a dynamiky výdajů z hlediska potřeb regionálního rozvoje

Spokojenost obyvatelstva je vedle subjektivních pocitů ovlivněna a závislá na řadě dalších faktorů. Patří k nim státní hospodářská a sociální politika nebo také rozvoj daného území. Mezi důležité nástroje regionálního rozvoje patří finanční systém územní samosprávy, její rozpočet a v neposlední řadě také výdaje, které jsou s souvislostí s regionálním rozvojem vynakládány.

Hospodaření obcí je řízená a účelná správa majetku obce. Účelem je maximalizace užitku v daném časovém horizontu pro obyvatele obce. Z hlediska regionálního rozvoje je nejpodstatnější časové hledisko dosažení daného užitku. Výdaje na regionální rozvoj totiž jen výjimečně dosahují naplnění svého cíle bezprostředně nebo v krátkém období. Tyto výdaje obvykle účinkují s časovým zpožděním, často až v dlouhých časových horizontech.

Hospodářský systém každého stupně samosprávy může ovlivňovat regionální rozvoj. Jde o to, kterým směrem a jakým způsobem vynaloží daná samospráva své zdroje. Základním nástrojem regionálního rozvoje je rozpočet, resp. plán výdajů. V rozpočtu mohou být obsaženy výdaje směřující výlučně k podpoře regionálního rozvoje, případně i rozhodnutí s částečným pozitivním vlivem na tento rozvoj. Výdaje obcí by měly být vyhodnocovány s ohledem na jejich účinek v regionálním rozvoji.

Podle již dříve popsaných priorit rozvoje Jihočeského kraje by měly obce vynakládat své prostředky především v oblastech:

- **podnikání**, v této oblasti by měly obce vynakládat prostředky zejména na podporu inovačních aktivit, vědy a výzkumu,
- **zemědělství, lesnictví, rybářství, rozvoj venkova a životního prostředí**, v této oblasti je důležité zaměřit vynakládání výdajů obcí na zvyšování konkurenceschopnosti a odborného vzdělání agropodnikatelů, podporu diverzifikace zemědělské produkce, podporu využívání obnovitelných zdrojů energie a zajištění protipovodňové ochrany kraje,
- **infrastruktury**, zde se jedná o podporu dopravní, vodohospodářské, energetické, komunikační a informační infrastruktury,
- **vzdělání, vědy a sportu**, v této oblasti se jedná zejména o podporu vzdělávání na všech stupních i celoživotního vzdělávání, podporu volnočasových aktivit a zájmového vzdělávání

- **sociální a zdravotnictví**, kde by se měl podporovat rozvoj sociálních služeb, protidrogové politiky a zvyšování kvality v lůžkových zařízeních
- **cestovního ruchu, kultury a vnějších vztahů**, zde se jedná především o podporu rozvoje cestovního ruchu,
- **životního prostředí**, kde by vynaložené prostředky obcí měly udržovat a chránit ekologicky stabilní krajinu a cenná území.

Podnikání ze zdrojem bohatství společnosti. Proto je úkolem každé obce, města, regionu a samozřejmě i státu vytvářet vhodné, jednoduché a nediskriminační prostředí pro podnikání. V rozpočtech obcí jsou výdaje spojené s podporou podnikání zaznamenávány na položce podpora podnikání. Analýza výdajů obcí výběrového vzorku však prokázala, že ani jedna z 218-ti sledovaných obcí nevynaložila na podporu podnikání žádné výdaje.

Územní samosprávy by měly usilovat o vyvážený rozvoj venkova s cílem podpory zaměstnanosti a podnikání a o rozvoj a modernizaci zemědělství. Cílem všech obcí by mělo být co nejúčelnější čerpání všech dostupných finančních prostředků, zejména využití evropských fondů. V oblasti zemědělství a lesní hospodářství byly při analýze výdajů výběrového vzorku zaznamenány v roce 2005 výdaje v celkové výši 65,73 mil.Kč.

Dopravní infrastrukturu lze považovat za zásadní podmínku regionálního rozvoje. Potřeba změny místa, přeprava výrobků a osob je jednou ze základních společenských potřeb. V rozpočtech obcí se výdaje na dopravu rozdělují na výdaje na pozemní komunikace, výdaje na silniční dopravu, na vnitrozemskou a námořní plavbu, na železniční dopravu, na civilní leteckou dopravu, na správu, výzkum v dopravě a na dopravu ostatních drah. Provedená analýza odvětvového členění výdajů obcí výběrového vzorku prokázala, že výdaje na dopravu tvoří přes 66% veškerých výdajů vynakládaných obcemi v oblasti průmyslová a ostatní odvětví hospodářství a činí tak za rok 2005 téměř 700 mil.Kč. Rozvoj obce, města či regionu je úzce spjat se současnou úrovní i budoucím rozvojem dopravy.

V oblasti vzdělání a sportu bylo v obcích výběrového vzorku v roce 2005 vynaloženo téměř 657 mil.Kč, což tvoří necelých 29% výdajů ve skupině služby pro obyvatelstvo. V této skupině dominují výdaje na bydlení, komunální služby a územní rozvoj, které tvoří přes 42% celkových výdajů ve skupině. Rozvoj bydlení je také důležitou podmínkou regionálního rozvoje.

Důležitou otázkou, při hodnocení výdajů obcí ve vztahu k prioritám regionálního rozvoje, je získání finančních prostředků na tento rozvoj. V České republice ovlivňuje stát příjmy obcí stanovením výnosů daní. Dalším důležitým způsobem ovlivňování příjmů obcí je přímé poskytování dotací. Tyto dva druhy příjmů obcí tvoří více než 90% příjmů samospráv.

Zákon o rozpočtovém určení daní upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitostí a daně silniční. Daňové výnosy obcí tvoří procentní podíly na hrubém výnosu těchto daní. Největší zdroj příjmů obce je tak odvislý od počtu obyvatel obce. Při porovnání koeficientů podle velikostních kategorií obcí, podle stávající právní úpravy (viz Příloha 7), však zjistíme, že na jednoho občana velkého města připadá mnohem více než na jednoho občana malé obce. Z hlediska podpory regionálního rozvoje je tato situace velice závažná. Možná se jedná o jednu z příčin degenerace venkova a koncentrace obyvatel ve městech.

Větší města mohou svým občanům nabízet mnohem větší služby a činit tak prorozvojové kroky. Podstatou regionální politiky je však spíše rozvoj malých obcí a periferních či zaostávajících částí území. Má-li být regionální politika úspěšná, měla by být tato nerovnováha částečně vyvážena.

Dotace, jako druhý nejvýznamnější příjem obcí, jsou chápány jako projev určité solidarity mezi státem na jedné straně a obcemi na straně druhé. Pokud se při přidělování dotací preferuje podpora regionálního rozvoje, může být centralizace rozdělování těchto dotací určitou výhodou. Nutnost dotací je však do jisté míry indikátor nedostatečného vybavení samospráv vlastními příjmy.

Rozhodujícím zásahem státu do hospodaření obcí a následně i do regionálního rozvoje je tedy rozpočtové určení výnosů daní a poskytování dotací.

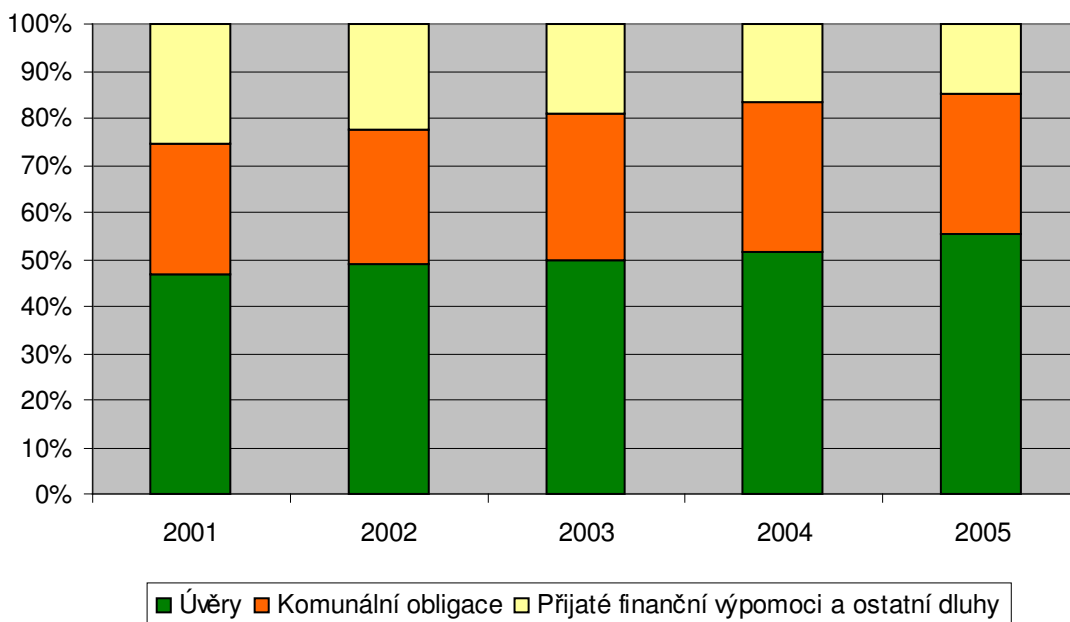
Dalším důležitým prvkem v podpoře regionálního rozvoje a jeho financování jsou bezesporu dotační prostředky z evropských fondů. Využívání finančních prostředků ze strukturálních fondů však vyžaduje jistou míru spolufinancování projektů. Otázka, která se nabízí, je nakolik ovlivní spolufinancování projektů podporující regionální rozvoj zadluženost obcí, která v roce 2005 vykázala celkový dluh ve výši 79 miliard korun.

Pro základní zmapování této problematiky následuje stručný přehled zadluženosti obcí.

Tab. 39: Souhrnné údaje o zadluženosti obcí v ČR v mld. Kč

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005
Úvěry	22,6	27,3	35,2	38,5	43,7
Komunální obligace	13,3	15,9	21,7	23,9	23,5
Přijaté finanční výpomoci a ostatní dluhy	12,4	12,6	13,5	12,4	11,8
Celkem	48,3	55,8	70,4	74,8	79,0

Zdroj: MF ČR, Bilance příjmů a výdajů obcí, dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/>

Graf 7: Rozdělení dluhu obcí ČR

Z uvedené tabulky 39 lze vyčíst, že dluh obcí vzrostl během pěti let o 30 mld. Kč. K tomuto růstu přispěl především růst zadluženosti statutárních měst. Jak je vidět z tabulky 40, která udává údaje o zadluženosti obcí ČR bez statutárních měst, zadluženost zbytku obcí vzrostla během pěti let pouze o 6,5 mld. Kč.

Tab. 40: Údaje o zadluženosti obcí ČR bez statutárních měst v mld. Kč

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005
Úvěry	14,3	16,5	18,4	19,8	22,0
Komunální obligace	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Přijaté finanční výpomoci a ostatní dluhy	9,8	9,7	9,6	9,1	8,6
Celkem	24,1	26,2	28,0	28,9	30,6

Zdroj: MF ČR, Bilance příjmů a výdajů obcí, dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/>

Tab. 41: Podíl dluhu statutárních měst na celkové zadluženosti obcí v %

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005
Podíl dluhu statutárních měst	50,1	53,0	60,2	61,4	61,3

Zdroj: MF ČR, Bilance příjmů a výdajů obcí, dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/>

Jak je patrné z tabulky 41 podíl dluhu statutárních měst na celkovém dluhu obcí roste a v roce 2005 tvořil více než 60% z celkového dluhu.

Základním strategickým cílem regionální politiky je vyvážený rozvoj regionů a přibližně stejné možnosti pro všechny obyvatele, nezávisle na tom, kde žijí. Základním nástroje regionálního rozvoje jsou rozpočty obcí, především jejich výdajová stránka.

Závěr

Závěrem lze shrnout, že výdaje obcí mají stálý a téměř plynulý trend růstu. Souvisí to nejenom s růstem cen surovin a energií, ale také se stálým narůstáním cenové hladiny prací a služeb, které obce musí ze svých rozpočtů zabezpečovat. Rostoucí výdaje však bezesporu výrazně ovlivňuje také rozsah úkolů, které zákon obcím postupně svěřuje, až již v samostatné, zejména však přenesené působnosti při výkonu státní správy.

Provedená analýza druhového členění prokázala, že běžné výdaje jsou rozhodující položkou v rozpočtech obcí, tvoří kolem 65% celkových výdajů obecních rozpočtů. Největší podíl na velikosti běžných výdajů mají neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím a nákup vody, paliv, energie, služeb a ostatních služeb. Rozhodující položkou kapitálových výdajů jsou zase investiční nákupy a související výdaje, které tvoří kolem 90% kapitálových výdajů.

Z analýzy odvětvového členění výdajů lze shrnout, že mezi výdaje obcí s největší vahou patří výdaje v oblastech: průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo a všeobecná veřejná správa a služby. Tyto tři oblasti pokrývají 88% veškerých výdajů obcí. Největší, přes 43-ti procentní podíl mají výdaje v oblasti služby pro obyvatelstvo. Oblast všeobecná veřejná správa a služby zaujímá 24-ti procentní podíl na celkových výdajích a oblast průmyslová a ostatní odvětví hospodářství zaujímá 20-ti % podíl.

Analýza dynamiky výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje byla prováděna za roky 2001 až 2005. Od roku 2001 do roku 2004 docházelo k plynulému růstu výdajů ve všech položkách obecních výdajů. Výjimku tvoří rok 2005, kdy došlo k významnému poklesu běžných výdajů obcí Jihočeského kraje. Tato výrazná změna v poklesu běžných výdajů v roce 2005 byla způsobena novým školským zákonem, který vstoupil v platnost v lednu 2005 a který zásadně změnil způsob financování přímých nákladů na vzdělání, tak že jsou základní školy zřizované obcemi financovány z rozpočtu kraje.

Zadluženost obcí v České republice se blíží k částce 100 mld. Kč. Více než 60% z této sumy tvoří dluhy velkých měst. Téměř polovina obcí nemá žádný dluh. Lze tedy zhodnotit, že ekonomická situace českých municipalit je stabilní. Otázka, která se nabízí je, nakolik může v budoucnosti ovlivnit zadluženost obcí jejich účast při kofinancování projektů podporovaných z evropských fondů.

Summary

The municipal outlays have practically permanent and continuous growing trend. It is not only connected with the growth of prices of raw material and power, but also with the continuous growth of price level of work and services, that the municipalities have to cover. The size of the outlays is also influenced by the extent of tasks that are entrusted into the hands of the individual municipalities by the law.

The analysis of classification by kind shows that current expenses comprise 65% of total expenses. The biggest share of those expenses takes non-investment transfer payments to allowance organizations and purchase of water, fuel, power, services and other services. The crucial amount of capital expenses takes investment purchases and related expenses.

The analysis of classification by branch shows that among the expenses of the municipalities with the biggest importance count three branches, which cover 88% of the total expenses of municipalities. These three branches are: industrial and others branch of economy, services for inhabitants and general public administration and service.

The analysis of dynamics of municipal outlays was made between 2001 and 2005. From 2001 to 2004 expenses increased in all items of the municipal budget. The exception was year 2005 when the current expenses decreased significantly. It was caused by the change of new education law, which radically change the method of financing of primary education.

The indebtedness of the municipalities in the Czech republic is nearly 100 billion Czech crowns. More than 60% of this sum comprises the debt of big cities. Nearly half of the municipalities aren't in any debt. The question is: What influence will the indebtedness of the municipalities have the co-financing of projects, which are subsidized from European structural funds.

Keywords

Regional development

Municipal outlays

Structure and dynamics of outlays

South Bohemia region

Přehled použité literatury

1. Akční plán rozvoje Jihočeského kraje, dostupné na: [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=339&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=339&par[lang]=CS)
2. Coganová, M.: Finanční systém územní samosprávy jako nástroj regionálního rozvoje, *Obec a finance*, č.2, 2006, Triada, dostupné na: <http://denik.obce.cz/>
3. Eliáš, A.: Zadluženost obcí roste, *Obec a finance*, č.5, 2006, Triada, dostupné na: <http://denik.obce.cz/>
4. Informace o regionech, městech a obcích Jihočeského kraje, dostupné na: <http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>
5. Kameníčková, V.: Ekonomické postavení územní samosprávy, *Obec a finance*, č.2, 2006, dostupné na: <http://denik.obce.cz/>
6. Kameníčková, V.: Výdaje územní samosprávy, *Obec a finance*, č. 1, 2007, Triada, dostupné na: <http://denik.obce.cz/>
7. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje ČR
8. Dostupné na Internetu: <http://www.mmr.cz/upload/1090484712strategie.doc>
9. Peková, J.: *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2003. 376 s. ISBN 80-7261-086-4
10. Peková, J.: *Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí*. Praha: Victoria Publishing, a.s., 1995. 268 s. ISBN 80-7187-024-2
11. Peková, J.: *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, ASPI Publishing, Praha 2002. ISBN 80-86395-21-9
12. Opatření MF č.j. 111/74 200/1997 o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů
13. Program rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje, dostupné na: http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=710&par%5Blang%5D=CS
14. Růžičková, Z.: *Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků za rok 2005*, *Veřejná správa*, č.23, 2006, MV ČR
15. Statistický průvodce obcemi Jihočeského kraje, dostupné na: <http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/p/13-3112-06>
16. Výkaz pro průběžné hodnocení plnění rozpočtů územních samosprávných celků, ARISweb, dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarissum/dotaz.html>

Seznam tabulek

	str.
Tab. 1: Základní přehled o výběrovém vzorku k 31.12. 2005	8
Tab. 2: Velikostní rozdělení obcí výběrového vzorku použité pro analýzu	8
Tab. 3: Počet obyvatel v jednotlivých okresech Jihočeského kraje	11
Tab. 4: Rozloha a počet obyvatel regionů soudržnosti ČR.....	14
Tab. 5: Velikost a podíl běžných a kapitálových výdajů obcí výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005.....	37
Tab. 6: Velikost výdajů podle velikostních kategorií obcí výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005.....	37
Tab. 7: Výdaje obcí na obyvatele výběrového vzorku a ČR za rok 2005 v Kč.....	38
Tab. 8: Výdaje třídy páté podle seskupení položek výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005.....	39
Tab. 9: Výdaje u seskupení položek 50 výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné podle velikostních kategorií za rok 2005	41
Tab. 10: Velikost výdajů u seskupení položek 51 neinvestiční nákupy a související výdaje podle velikostních kategorií za rok 2005	42
Tab. 11: Velikost výdajů u seskupení položek 53 neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům podle velikostních kategorií za rok 2005	42
Tab. 12: Výdaje třídy šesté podle seskupení položek výběrového vzorku v mil.Kč za rok 2005.....	43
Tab. 13: Velikost výdajů u seskupení položek 61 investiční nákupy a související výdaje podle velikostních kategorií za rok 2005	44
Tab. 14: Velikost výdajů u seskupení položek 63 investiční transfery podle velikostních kategorií za rok 2005	44
Tab. 15: Velikost výdajů obcí výběrového vzorku dle odvětvového členění v mil.Kč za rok 2005.....	45
Tab. 16: Výdaje obcí výběrového vzorku a výdaje obcí ČR za rok 2005.....	46
Tab. 17: Velikost výdajů skupiny Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství v mil.Kč za rok 2005.....	47
Tab. 18: Velikost výdajů skupiny Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství podle velikostních kategorií obcí za rok 2005.....	48
Tab. 19: Velikost výdajů skupiny Služby pro obyvatelstvo v mil.Kč za rok 2005	49

Tab. 20: Velikost výdajů skupiny služby pro obyvatelstvo podle velikostních kategorií obcí za rok 2005	50
Tab. 21: Velikost výdajů skupiny všeobecná veřejná správa a služby v mil.Kč za rok 2005.....	51
Tab. 22: Velikost výdajů skupiny všeobecná veřejná správa a služby podle velikostních kategorií obcí za rok 2005.....	52
Tab. 23: Dynamika běžných a kapitálových výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje v mil.Kč.....	53
Tab. 24: Index meziročního růstu výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje.....	53
Tab. 25: Dynamika vybraných položek běžných výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje v mil.Kč.....	54
Tab. 26: Index meziročního růstu vybraných položek běžných výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje.....	54
Tab. 27: Dynamika vybraných položek kapitálových výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje v mil.Kč.....	55
Tab. 28: Index meziročního růstu vybraných položek kapitálových výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje.....	56
Tab. 29: Dynamika skupin výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje v mil.Kč.....	57
Tab. 30: Index meziročního růstu skupin výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje.....	57
Tab. 31: Přehled výdajů obcí a DSO České republiky v letech 2001-2005 (v mld. Kč, resp. v %).....	58
Tab. 32: Přehled výdajů obcí a DSO Jihočeského kraje v letech 2001-2005 (v mld. Kč, resp. v %).....	58
Tab. 33: Index meziročního růstu výdajů obcí a DSO České republiky a Jihočeského kraje	58
Tab. 34: Výdaje obcí a DSO na obyvatele Jihočeského kraje a ČR v Kč	59
Tab. 35: Základní přehled o obcích použitých pro analýzu za rok 2005	62
Tab. 36: Velikost výdajů dle odvětvového členění v mil. Kč za rok 2005.....	62
Tab. 37: Dynamika běžných výdajů v mil. Kč	63
Tab. 38: Dynamika výdajů na položce 232 obce Velešín v mil. Kč	63
Tab. 39: Souhrnné údaje o zadluženosti obcí v ČR v mld. Kč.....	68
Tab. 40: Údaje o zadluženosti obcí ČR bez statutárních měst v mld. Kč	68
Tab. 41: Podíl dluhu statutárních měst na celkové zadluženosti obcí v %.....	69

Seznam grafů

Graf 1: Podíl běžných a kapitálových výdajů obcí výběrového vzorku za rok 2005	38
Graf 2: Běžné a kapitálové výdaje na obyvatele obcí výběrového vzorku a ČR v roce 2005	39
Graf 3: Podíl skupin na celkových výdajích obcí výběrového vzorku za rok 2005	45
Graf 4: Velikost výdajů obcí na obyvatele výběrového vzorku a ČR podle odvětvového členění za rok 2005.....	47
Graf 5: Dynamika běžných a kapitálových výdajů obcí s DSO Jihočeského kraje v mil. Kč.....	54
Graf 6: Velikost běžných a kapitálových výdajů obcí a DSO na obyvatele Jihočeského kraje a České republiky	60
Graf 7: Rozdělení dluhu obcí ČR.....	68

Seznam příloh

Dobrovolné svazky obcí v Jihočeském kraji

Kapitoly státního rozpočtu

Druhové třídění výdajů

Odvětвовé třídění výdajů

Obce s pověřeným obecným úřadem v Jihočeském kraji

Správní obvody s rozšířenou působností v Jihočeském kraji

Koeficienty velikostní kategorie obcí

Příloha 1

Dobrovolné svazky obcí v Jihočeském kraji

<u>DSO Blanicko - Otavského regionu</u>
<u>DSO Blata</u>
<u>DSO Blatenská</u>
<u>DSO Budějovicko - Sever</u>
<u>DSO Dolního Pootaví</u>
<u>DSO Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr</u>
<u>DSO Lišovsko</u>
<u>DSO Lužnice</u>
<u>DSO mezi Vltavou a Otavou</u>
<u>DSO Milevska</u>
<u>DSO Niva</u>
<u>DSO Peklov</u>
<u>DSO Pod horou</u>
<u>DSO Prachaticko</u>
<u>DSO regionu Třeboňsko</u>
<u>DSO severního Písecka</u>
<u>DSO Soběslavsko</u>
<u>DSO Strakonicka</u>
<u>DSO středního Pootaví - Katovice</u>
<u>DSO Šumavského Podlesí</u>
<u>DSO Věneč</u>
<u>DSO vodovod Křemže</u>
<u>DSO Zlatý</u>

Příloha 2

Kapitoly státního rozpočtu

Číslo kapitoly	Název kapitoly
301	Kancelář prezidenta republiky
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu
303	Senát Parlamentu
304	Úřad vlády České republiky
305	Bezpečnostní informační služba
306	Ministerstvo zahraničních věcí
307	Ministerstvo obrany
308	Národní bezpečnostní úřad
309	Kancelář Veřejného ochránce práv
312	Ministerstvo financí
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí
314	Ministerstvo vnitra
315	Ministerstvo životního prostředí
317	Ministerstvo pro místní rozvoj
321	Grantová agentura České republiky
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu
327	Ministerstvo dopravy a spojů
328	Český telekomunikační úřad
329	Ministerstvo zemědělství
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
334	Ministerstvo kultury
335	Ministerstvo zdravotnictví
336	Ministerstvo spravedlnosti
341	Úřad pro veřejné informační systémy
343	Úřad pro ochranu osobních údajů
344	Úřad průmyslového vlastnictví
345	Český statistický úřad
346	Český úřad zeměměřický a katastrální
347	Komise pro cenné papíry
348	Český báňský úřad
349	Energetický regulační úřad
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
358	Ústavní soud
361	Akademie věd České republiky
372	Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání
374	Správa státních hmotných rezerv
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
380	Okresní úřady
381	Nejvyšší kontrolní úřad
396	Státní dluh
397	Operace státních finančních aktiv
398	Všeobecná pokladní správa

Zdroj: MF, dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/>

Příloha 3

Druhové třídění výdajů

1. třída
2. seskupení položek
3. podseskupení položek

1.	2.	3.	Název
5			Běžné výdaje
	51		<i>Neinvestiční nákupy a související výdaje</i>
		511	Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci
		512	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem
		513	Nákup materiálu
		514	Úroky a ostatní finanční výdaje
		515	Nákup vody, paliv a energie
		516	Nákup služeb
		517	Ostatní nákupy
		518	Poskytnuté zálohy a jistiny
		519	Výdaje související s neinv. nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary
	52		<i>Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím</i>
		521	Neinvestiční dotace podnikatelským subjektům
		522	Neinvestiční dotace neziskovým a podobným organizacím
		523	Neinvestiční nedotační transfery podnikatelským subjektům
		524	Neinvestiční nedotační transfery neziskovým a podobným organizacím
	53		<i>Neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům</i>
		531	Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům centrální úrovně
		532	Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně
		533	Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím
		534	Převody vlastním fondům
		536	Ostatní neinvestiční transfery jiným veřejným rozpočtům
	54		<i>Neinvestiční transfery obyvatelstvu</i>
		541	Sociální dávky
		542	Náhrady placené obyvatelstvu
		549	Ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu
	55		<i>Neinvestiční transfery do zahraničí</i>
		551	Neinvestiční transfery mezinárodním organizacím a nadnárodním orgánům
		552	Neinvestiční transfery zahraničním vládám
		553	Ostatní neinvestiční transfery do zahraničí
	56		<i>Neinvestiční půjčky</i>
		561	Neinvestiční půjčky podnikatelským subjektům
		562	Neinvestiční půjčky neziskovým a podobným organizacím
		563	Neinvestiční půjčky veřejným rozpočtům centrální úrovně
		564	Neinvestiční půjčky veřejným rozpočtům územní úrovně
		565	Neinvestiční půjčky příspěvkovým a podobným organizacím
		566	Neinvestiční půjčky obyvatelstvu
		567	Neinvestiční půjčky do zahraničí
	57		<i>Neinvestiční převody Národnímu fondu</i>
		571	Převody Národnímu fondu na spolufinancování programu Phare

		572	Převody Národnímu fondu na spolufinancování programu Ispa
		573	Převody Národnímu fondu na spolufinancování programu Sapard
		574	Převody Národnímu fondu na spolufinancování komunitárních programů
		575	Převody Národnímu fondu a spolufinancování ostatních programů Evropských společenství a ČR
		576	Převody Národnímu fondu na spolufinancování související s poskytnutím pomoci ČR ze zahraničí
		577	Převody ze státního rozpočtu do Národního fondu k vyrovnání kurz. rozdílů
		579	Převody do Národního fondu j. n.
	59		<i>Ostatní neinvestiční výdaje</i>
		590	Ostatní neinvestiční výdaje
6			Kapitálové výdaje
	61		<i>Investiční nákupy a související výdaje</i>
		611	Pořízení nehmotného investičního majetku
		612	Pořízení hmotného investičního majetku
		613	Pozemky
		614	Výdaje související s investičními nákupy
	62		<i>Nákup akcií a majetkových podílů</i>
		620	Nákup akcií a majetkových podílů
	63		<i>Investiční transfery</i>
		631	Investiční dotace podnikatelským subjektům
		633	Investiční transfery neziskovým a podobným organizacím
		633	Investiční transfery veřejným rozpočtům centrální úrovně
		634	Investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně
		635	Investiční příspěvky příspěvkovým organizacím
		637	Investiční transfery obyvatelstvu
		638	Investiční transfery do zahraničí
	64		<i>Investiční půjčky</i>
		641	Investiční půjčky podnikatelským subjektům
		642	Investiční půjčky neziskovým a podobným organizacím
		643	Investiční půjčky veřejným rozpočtům centrální úrovně
		644	Investiční půjčky veřejným rozpočtům územní úrovně
		645	Investiční půjčky příspěvkovým a podobným organizacím
		646	Investiční půjčky obyvatelstvu
		647	Investiční půjčky do zahraničí
	67		<i>Investiční převody Národnímu fondu</i>
		671	Investiční převody Národnímu fondu na spolufinancování programu Phare
		673	Investiční převody Národnímu fondu na spolufinancování programu Sapard
		674	Investiční převody Národnímu fondu na spolufinancování komunitárních programů
		675	Investiční převody Národnímu fondu a spolufinancování ostatních programů Evropských společenství a ČR
		676	Investiční převody Národnímu fondu na spolufinancování související s poskytnutím pomoci ČR ze zahraničí
		679	Investiční převody ze státního rozpočtu do Národního fondu na vyrovnání kurzových rozdílů
	69		<i>Ostatní kapitálové výdaje</i>
		690	Ostatní kapitálové výdaje

Zdroj: MF, dostupné na: <http://www.mfer.cz/cps/rde/xchg/mfer/hs.xml/>

Příloha 4

Odvětvové třídění výdajů

1. skupina
2. oddíl
3. pododdíl

1.	2.	3.	Název
1			Zemědělství a lesní hospodářství
	10		<i>Zemědělství a lesní hospodářství</i>
		101	Zemědělská a potravinářská činnost a rozvoj
		102	Regulace zemědělské produkce, organizace trhu a poskytování podpor
		103	Lesní hospodářství
		106	Správa v zemědělství
		108	Zemědělský a lesnický výzkum a vývoj
		109	Ostatní činnost a nspecifikované výdaje
2			Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství
	21		<i>Průmysl, stavebnictví, obchod a služby</i>
		211	Záležitosti těžebního průmyslu a energetiky
		212	Ostatní odvětvové a oborové záležitosti v průmyslu a stavebnictví
		213	Zahraniční obchod
		214	Vnitřní obchod, služby a cestovní ruch
		216	Správa v odvětví energetiky, průmyslu, stavebnictví, obchodu a služeb
		218	Výzkum a vývoj v průmyslu, stavebnictví, obchodu a službách
		219	Ostatní činnost a nspecifikované výdaje
	22		<i>Doprava</i>
		221	Pozemní komunikace
		222	Silniční doprava
		223	Vnitrozemská a námořní plavba
		224	Železniční doprava
		225	Civilní letecká doprava
		226	Správa v dopravě
		227	Doprava ostatních drah
		228	Výzkum v dopravě
		229	Ostatní činnosti a nspecifikované výdaje v dopravě
	23		<i>Vodní hospodářství</i>
		231	Pitná voda
		232	Odvádění a čištění odpadních vod
		233	Vodní toky a vodohospodářská díla
		234	Voda v zemědělské krajině
		236	Správa ve vodním hospodářství
		238	Vodohospodářský výzkum a vývoj
		239	Ostatní činnosti a nspecifikované výdaje
	24		<i>Spoje</i>
		241	Činnosti spojů
		246	Správa ve spojích
		248	Výzkum a vývoj ve spojích
		249	Ostatní činnost a nspecifikované výdaje ve spojích

25		<i>Všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce</i>
	251	Podpora podnikání
	252	Všeobecné pracovní záležitosti
	253	Všeobecné finanční záležitosti
	254	Všeobecné hospodářské služby
	256	Všeobecná hospodářská správa
	258	Výzkum a vývoj v oblasti všeobecných hospodářských záležitostí
	259	Ostatní činnosti a nspecifikované výdaje
3		Služby pro obyvatelstvo
	31	<i>Vzdělávání</i>
	311	Zařízení předškolní výchovy a základního vzdělávání
	312	Školy zajišťující střední vzdělávání
	313	Školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy
	314	Ostatní zařízení související s výchovou a vzděláváním mládeže
	315	Školy zajišťující vyšší odborné vzdělávání
	32	<i>Vzdělávání</i>
	321	Zařízení vysokoškolského vzdělávání
	322	Ostatní zařízení související s vysokoškolským vzděláváním
	323	Zájmové studium
	326	Správa ve vzdělávání
	328	Výzkum školství a vzdělávání
	329	Ostatní činnosti a nspecifikované výdaje
	33	<i>Kultura, církve a sdělovací prostředky</i>
	331	Kultura
	332	Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí
	333	Činnosti registrovaných církví a náboženských společností
	334	Sdělovací prostředky
	336	Správa v oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků
	338	Výzkum a vývoj v oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků
	339	Ostatní činnosti v záležitostech kultury, církví a sdělovacích prostředků
	34	<i>Tělovýchova a zájmová činnost</i>
	341	Tělovýchova
	342	Zájmová činnost a rekreace
	348	Výzkum v oblasti tělovýchovy, zájmové činnosti a rekreace
	35	<i>Zdravotnictví</i>
	351	Ambulantní péče
	352	Ústavní péče
	353	Zvláštní zdravotnická zařízení a služby pro zdravotnictví
	354	Zdravotnické programy
	356	Správa ve zdravotnictví
	358	Výzkum a vývoje ve zdravotnictví
	359	Ostatní činnost ve zdravotnictví
	36	<i>Bydlení, komunální služby a územní rozvoj</i>
	361	Rozvoj bydlení a bytové hospodářství
	363	Komunální služby a územní rozvoj
	366	Správa v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje
	368	Výzkum a vývoj v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje
	369	Ostatní činnost v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje

	37		<i>Ochrana životního prostředí</i>
		371	Ochrana ovzduší a klimatu
		372	Nakládání s odpady
		373	Ochrana a sanace půdy a podzemní vody
		374	Ochrana přírody a krajiny
		375	Omezování hluku a vibrací
		376	Správa v ochraně životního prostředí
		377	Ochrana proti záření
		378	Výzkum životního prostředí
		379	Ostatní činnosti v životním prostředí
	38		<i>Ostatní výzkum a vývoj</i>
		380	Ostatní výzkum a vývoj
	4		Sociální věci a politika zaměstnanosti
	41		<i>Dávky a podpory v sociálním zabezpečení</i>
		411	Dávky důchodového pojištění
		412	Dávky nemocenského pojištění
		413	Dávky státní sociální podpory
		415	Zvláštní sociální dávky příslušníků ozbrojených sil při skončení služebního poměru
		417	Dávky sociální péče
		418	Dávky zdravotně postiženým občanům
		419	Ostatní dávky povahy sociálního zabezpečení
	42		<i>Politika zaměstnanosti</i>
		421	Pasivní politika zaměstnanosti
		422	Aktivní politika zaměstnanosti
		423	Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů
		424	Zaměstnávání zdravotně postižených občanů
		425	Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace
		428	Výzkum a vývoj v politice zaměstnanosti
	43		<i>Sociální péče a pomoc a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti</i>
		431	Sociální péče a pomoc starým a zdravotně postiženým občanům
		432	Sociální péče a pomoc dětem a mládeži
		433	Sociální péče a pomoc manželství a rodinám
		434	Ostatní sociální péče a pomoc
		436	Správa v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti
		438	Výzkum v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti
		439	Ostatní činnost a nespécifikované výdaje
	5		Bezpečnost státu a právní ochrana
	51		<i>Obrana</i>
		511	Vojenská obrana
		516	Státní správa ve vojenské obraně
		517	Zabezpečení potřeb ozbrojených sil
		518	Výzkum a vývoj v oblasti obrany
		519	Ostatní záležitosti obrany
	52		<i>Civilní připravenost na krizové stavy</i>
		521	Ochrana obyvatelstva
		522	Hospodářská opatření pro krizové stavy

	526	Státní správa v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy a v oblasti krizového řízení
	527	Krizové řízení
	528	Výzkum a vývoj v oblasti civilní připravenosti na krizové stavy
	529	Ostatní záležitosti civilní připravenosti pro krizové stavy
53		<i>Bezpečnost a veřejný pořádek</i>
	531	Bezpečnost a veřejný pořádek
	538	Výzkum týkající se bezpečnosti a veřejného pořádku
	539	Ostatní záležitosti bezpečnosti a veřejného pořádku
54		<i>Právní ochrana</i>
	541	Ústavní soudnictví
	542	Soudnictví
	543	Státní zastupitelství
	544	Vězeňství
	545	Probační a mediační služby
	546	Správa v oblasti právní ochrany
	547	Veřejná ochrana
	548	Výzkum v oblasti právní ochrany
	549	Ostatní záležitosti právní ochrany
55		<i>Požární ochrana a integrovaný záchranný systém</i>
	551	Požární ochrana
	552	Ostatní složky a činnosti integrovaného záchranného systému
	556	Státní správa v požární ochraně a integrovaném záchranném systému
	558	Výzkum a vývoj v požární ochraně a integrovaném záchranném systému
	559	Ostatní záležitosti požární ochrany a integrovaného záchranného systému
6		Všeobecná veřejná správa a služby
61		<i>Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany</i>
	611	Zastupitelské orgány
	612	Kancelář prezidenta republiky
	613	Nejvyšší kontrolní úřad
	614	Všeobecná vnitřní státní správa
	615	Zahraniční služba a záležitosti
	617	Regionální a místní správa
	618	Výzkum ve státní správě a samosprávě
	619	Politické strany a hnutí
62		<i>Jiné veřejné služby a činnosti</i>
	621	Ostatní veřejné služby
	622	Zahraniční pomoc a mezinárodní spolupráce
63		<i>Finanční operace</i>
	631	Obecné příjmy a výdaje z finančních operací
	632	Pojištění funkčně nspecifikované
	633	Převody vlastním fondům v rozpočtech územní úrovně
	639	Ostatní finanční operace
64		<i>Ostatní činnosti</i>
	640	Ostatní činnosti

Zdroj: MF, dostupné na: http://www.mfer.cz/cps/rde/xchg/mfer/hs.xsl/vyhlasaky_2169.html?year=2002

Příloha 5

Obce s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském kraji

POVĚŘENÝ OBECNÍ ÚŘAD (správní obvody)	Výměra v km ²	Počet obyvatel při SLDB		Počet obcí		Počet obyvatel sídla
		1991	2001	celkem	z toho měst	
BLATNÁ	279	14 433	13 688	26	1	6 644
ČESKÉ BUDĚJOVICE	559	127 463	130 570	65	2	97 339
HLUBOKÁ NAD VLTAVOU	167	6 389	6 740	4	1	4 538
LIŠOV	141	5 026	5 188	5	1	3 918
ZLIV	56	5 402	5 297	5	1	3 699
ČESKÝ KRUMLOV	446	28 999	30 161	21	1	14 443
HORNÍ PLANÁ	204	4 389	4 438	3	1	2 293
VYŠŠÍ BROD	261	5 880	5 793	6	1	2 561
VÚ Boletice	219	235	292	1	x	x
DAČICE	351	16 685	16 286	19	1	7 937
SLAVONICE	121	3 977	4 022	4	1	2 717
JINDŘICHŮV HRADEC	737	42 072	42 527	55	3	22 695
NOVÁ BYSTRICE	197	4 535	4 611	3	1	3 407
KAPLICE	485	17 885	18 885	15	2	7 125
MILEVSKO	385	20 062	19 275	26	1	9 486
MIROTICE	104	3 331	3 106	7	1	1 104
MIROVICE	106	3 498	3 387	12	1	1 711
PÍSEK	407	39 109	38 795	25	1	29 796
PROTIVÍN	125	5 747	5 737	5	1	4 952
NETOLICE	78	3 947	3 959	8	1	2 620
PRACHATICE	398	23 221	23 380	29	1	11 843
VOLARÝ	364	6 210	6 294	7	1	4 068
SOBĚSLAV	201	13 383	13 214	20	1	7 290
VESELÍ NAD LUŽNICÍ	123	8 698	8 806	11	1	6 641
STRAKONICE	405	38 920	37 706	50	1	23 800
VOLYNĚ	169	7 694	7 488	19	1	3 194
BECHYNĚ	132	8 156	7 769	11	1	5 931
MLADÁ VOŽICE	146	5 188	4 860	11	1	2 735
SEZIMOVO ÚSTÍ	44	11 118	11 236	3	2	7 495
TÁBOR	680	57 435	56 888	54	2	36 557
NOVÉ HRADY	182	4 700	4 729	4	1	2 602
TRHOVÉ SVINY	270	12 171	12 390	12	2	4 620
ČESKÉ VELENICE	36	3 940	3 839	2	1	3 523
SUCHDOL NAD LUŽNICÍ	115	4 749	4 692	4	0	3 647
TŘEBOŇ	388	17 090	16 910	19	2	9 016
TÝN NAD VLTAVOU	262	12 614	13 592	14	1	8 143
VIMPERK	535	17 607	17 736	21	1	8 281
VODŇANY	179	10 931	10 981	17	2	6 581

Zdroj: ČSÚ, dostupné na: <http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/p/13-3104-04>

Příloha 6

Správní obvody s rozšířenou působností v Jihočeském kraji

OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ (správní obvody)	Výměra v km ²	Počet obyvatel při SLDB		Počet obcí		Počet obyvatel sídla
		1991	2001	celkem	z toho měst	
BLATNÁ	279	14 433	13 688	26	1	6 644
ČESKÉ BUDĚJOVICE	924	144 280	147 795	79	5	97 339
ČESKÝ KRUMLOV	1 130	39 503	40 684	31	3	14 443
DAČICE	472	20 662	20 308	23	2	7 937
JINDŘICHŮV HRADEC	933	46 607	47 138	58	4	22 695
KAPLICE	485	17 885	18 885	15	2	7 125
MILEVSKO	385	20 062	19 275	26	1	9 486
PÍSEK	742	51 685	51 025	49	4	29 796
PRACHATICE	840	33 378	33 633	44	3	11 843
SOBĚSLAV	324	22 081	22 020	31	2	7 290
STRAKONICE	574	46 614	45 194	69	2	23 800
TÁBOR	1 002	81 897	80 753	79	6	36 557
TRHOVÉ SVINY	452	16 871	17 119	16	3	4 620
TŘEBOŇ	539	25 779	25 441	25	3	9 016
TÝN NAD VLTAVOU	262	12 614	13 592	14	1	8 143
VIMPERK	535	17 607	17 736	21	1	8 281
VODŇANY	179	10 931	10 981	17	2	6 581

Zdroj: ČSÚ, dostupné na: <http://www.czso.cz/xcl/ediciplan.nsf/p/13-3104-04>

Příloha 7

Koeficienty velikostní kategorie obcí

Obec s počtem obyvatel	Koeficient
do 100	0,4213
101 – 200	0,5370
201 – 300	0,5630
301 – 1 500	0,5881
1 501 – 5 000	0,5977
5 001 – 10 000	0,6150
10 001 – 20 000	0,7016
20 001 – 30 000	0,7102
30 001 – 40 000	0,7449
40 001 – 50 000	0,8142
50 001 – 100 000	0,8487
100 001 – 150 000	1,0393
150 001 a výše	1,6715
Hl. m. Praha	2,7611

Zdroj: Příloha č.2 k zákonu č. 243/2000 Sb.,
dostupné na: http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/182_3587.html